

شهرسازی روی خط زلزله

ماهنامه علمی، کاربردی، فنی و مهندسی | تحت حمایت موسسه مقاوم سازی و بهسازی لرزه ای ایران

سال نخست | شماره دوم | اسفند ۱۴۰۲

در این شماره می خوانیم:

به استقبال نوروز باستانی
ردپای معماری در شاهنامه فردوسی
روی خط گسل، خاطرات زلزله بم
اجرای عجیب عدالت در پرونده ساختمان پلاسکو
گذری به ۱۳ اسفند ماه، روز ملی آب
۱۴ اسفند ماه، سالروز درگذشت پدر محیط زیست ایران، مهندس اسکند فیروز
تخریب زیست بوم زاگرس به بهانه ساخت بزرگراه اصفهان - شیراز
زندگی عشایر فارس در گرو خشکسالی
حراج آشکار و عیان میراث فرهنگی و سکوت همیشگی سازمان میراث فرهنگی
گزارشی از نمایشگاه و رویداد جاده ابریشم - ۱۵ و ۱۶ اسفند، تهران و ۱۷ اسفند، تبریز
توسعه کلانشهرهای ایران، از منظر تفکرهای سیستمی
فاجعه مخفی تراکم فروشی در تهران
آیا شرایط عمومی پیمان برای کافرما و پیمانکار حقوقی برابر در نظر گرفته است؟
سیستان و بلوچستان، سرزمین تناقضات طبیعی
چرا قانون احداث تونل تاسیسات مشترک شهری از سوی متولیان امر اجرا نگردید؟
قطع گسترده درختان در تهران و عدم پاسخگویی مسئولین محترم!
مدیریت بحران در عصر هوش مصنوعی
و
گذری به نکات ایمنی نوروزی و حفظ محیط زیست در جشن سیزده به در

فهرست

ماهنامه علمی، کاربردی، فنی و مهندسی شهرسازی روی خط زلزله

۱. عمران و شهرسازی
۲. مدیریت ریسک و پیشگیری
۳. صنعت و معدن و انرژی
۴. مدیریت شرایط اضطراری و HSE

یادمان غلامحسین بنان	۴	سخن مدیرمسئول و صاحب امتیاز	۴
پیام شورای سردبیری	۸		
ردیای معماری در شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی	۱۰		

روی خط گسل؛ به مناسبت بیستمین سالگرد زلزله جانگداز بم

بم بیست سال پیش فروریخت و ما هنوز نمی دانیم و نمی توانیم ارزیابی کنیم که این فاجعه چه میزان آسیب اجتماعی و چقدر خسارت به مردم و کشور وارد کرد. حال باهم چند شماره ای با مهندس علیرضا سعیدی همراه خواهیم بود.

اجرای عجیب عدالت

بالاخره بعد از ۷ سال پیگیری کنشگران آتش نشانی و خانواده های داغدار حادثه پلاسکو، ۳۵ شخصیت حقوقی و حقیقی با پرداخت مجازات مالی ، محکوم شدند و حکم به مرحله اجرا رسید. فکرش را بکنید که دولت از جیب یک سازمان به جیب سازمان دیگری قرار است جریمه واریز کند!

یادمان اسکندر فیروز

اسکندر فیروز یک مهندس ساختمان بود. مثل عزت الله ضرغامی که اون نیز مهندس عمران است. اسکندر فیروز برای حفظ محیط زیست قوانین بسیاری به تصویب مجلس شورای ملی رساند و عزت الله ضرغامی هم جهت با مسببین تخریب میراث فرهنگی چشمش را روی بسیاری از اتفاقات بسته است.

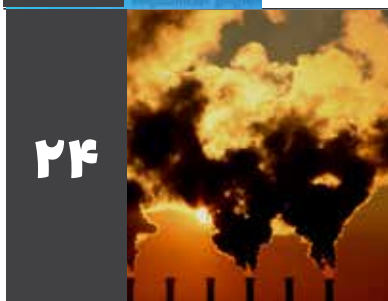

منتظر پیشنهادات و انتقادات مخاطبین عزیز برای سیاستگذاری و بهبود فرایندهای اجرایی و توزیع ماهنامه می باشیم. اشکالات ما را در شماره های نخستین ماهنامه نادیده انگاشته و ما را در بهتر شدن این ماهنامه یاری کنید. با مدیرمسئول از طریق پست الکترونیکی در ارتباط باشید: haghihamed@yahoo.com

۲۰ حذف ۳۲۵ سد در اروپا برای کاهش تغییرات اقلیمی

گزارش رویداد جاده ابریشم

این همایش با حمایت مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهرتهران و به میزبانی دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی و دانشگاه هنر اسلامی تبریز در تاریخ های ۱۵-۱۶-۱۷ اسفند برگزار گردید.

توسعه کلانشهرهای ایران

آیا تا کنون به توسعه کلانشهرها از منظر تفکر سیستمی نگاه کرده اید؟

قانون احداث تونل تاسیسات مشترک

چراقانون احداث تونل تاسیسات مشترک شهری از سوی متولیان امر اجرا نگردیده است؟

۳۸ مدیریت بحران در عصر هوش مصنوعی

تألیفات در این نشریه برای حامیان مالی مرکز

شبهانه روزی نگهداری از کودکان بی سرپرست و

بدسرپرست پناه نیکوکاری طاهر رایگان است.

www.tahercharity.ir

به نام دادار یکتا ؛ گفتارهای نویسندگان ماهنامه بازتاب دیدگاه ماهنامه نمی باشد و ماهنامه در چنگ آوردن گفتارها آزاد است. به خواسته رواگ دانش و آموزش همگانی در راستای ایرانی آباد، بکارگیری از گفتارهای ماهنامه بدون گفتن سرچشمه روا است.

ماهنامه اختصاصی شهرسازی روی خط زلزله
شماره پروانه وزارت فرهنگ و ارشاد: ۹۴۴۴۲

صاحب امتیاز و مدیرمسئول:

مهندس حامد حقی

زیر نظر شورای سردبیری

با همکاری:

موسسه مقاوم سازی و بهسازی لرزه ای ایران

مشاورین:

دکتر وحید حسینی جناب و مهندس احمد غلامیان

ویراستار ادبی: یعقوب حقی

صفحه آرایی: مهندس داود دلداز

امور اجرایی: مهندس نوید علیزاده حداد

امور اداری: مهندس رضا رزاقی خسرقی

امور بین الملل: مهندس سید آرش سهرابی

امور آموزش: مهندس صمد دهقان

امور سایت: مهندس آسو دوچشمه

امور مالی: محمدرضا فراهانی فرمهینی

امور حقوقی: بتسامه عابدین بروجردی

امور چاپ: چاپخانه انتشارات سپهر اندیشه

نشانی: تهران، پاسداران، بین گلستان
هفتم و هشتم، پلاک ۲۸۲، واحد ۲

مناجات با خدا

خداوند نام و خداوند جای
 خداوند کیوان و گردان سپهر
 ز نام و نشان و گمان برتر است
 به بینندگان آفریننده را
 نیابد بدو نیز اندیشه راه
 سخن هر چه زین گوهران بگذرد
 خرد گر سخن برگزیند همی
 ستودن نداند کس، او را چو هست
 خرد را و جان را همی سنجد اوی
 بدین آلت رای و جان و زبان
 به هستیش باید که خستو شوی
 پرستنده باشی و جوینده راه
 توانا بود هر که دانا بود
 از این پرده برتر سخن گاه نیست

بخش آغازین - شاهنامه حکیم فردوسی

سخن مدیرمسئول

به استقبال نوروز باستان

با نام خداوند یکتا و بی همتا دومین شماره ماهنامه تخصصی شهرسازی روی خط زلزله را تقدیم می کنم به مردم محروم و نادیده گرفته شده ی استان سیستان و بلوچستان که در کنار همه ی تبعیض هایی که سال هاست دولت ها بر آن ها روا داشته اند، همچنان به عنوان میهن پرست و ایران دوست واقعی شناخته می شوند و هیچکدام از این نابرابری ها و ناعدالتی ها سبب نشده است که فراموش کنند که فرزندان رستم دستان هستند و دراین شماره آنچه در این سرمقاله می خواهم به آن اشاره کنم گفتاری است دردناک که شاید تکرارش به حدی صورت گرفته که خیانت و جنایت و فساد را عادی کرده است. دیگر کسی برای نابودی میراث فرهنگی ایران اندوهگین نمی شود. دیگر کسی غصه ی نابودی محیط زیست را نمی خورد. دیگر کسی سیلاب ها برایش مهم نیست و نمی خواهد بداند که سیلاب سیستان و بلوچستان چه بر سر مردم میهن پرست بلوچستان آورده است؟ هنوز گزارش درستی از وضعیت سیلاب بلوچستان از سوی دولتی ها منتشر نشده است و این تکرار ها ما را یاد داستان های میراث ادبی مان می اندازد که شاید هشداری از گذشته برای آینده ی ماست. پسرک میان جمعیت فریاد می زد که (حاکم لخت است) . جمعیت خندید اما نه به لخت بودن حاکم ، بلکه به پسرکی که این خبر را منتشر می کرد. مردم به پسرک گفتند این موضوع را که همه

هنر و هنرمند وقتی ماندگار می شوند که با فرهنگ و تمدن و مردم عجین باشند. یعنی با آهنگ قشنگ بی محتوا هیچ موسیقی زنی را موسیقی دان و هنرمند نمی دانند همانطور که بسیاری خواننده و نوازنده موسیقی توسط صدا و سیما در بازه ای معروف و مطرح شدند ولی هیچ کدام ماندگار نشدند و بازه ای آمدند و رفتند و امروز هیچ کس از نامشان خبری ندارد چرا که هنرمند بدون وابستگی به فرهنگ تعریف نمی شود. و این همانی است که در این نشریه به دنبال آن هستیم. شهرسازی بدون هنر و موسیقی و فرهنگ گویی ساخت و ساز سلول های زندان است که هیچ فردی حتا با دریافت پول حاضر به سکونت در آن نیست و شهری که عاری از موسیقی خوب باشد یک شهر مرده است و اگر امروز ما به ایران مان عشق می ورزیم و قلبمان برای تک تک شهروانش می تپد قطعاً یکی از دلایلش حضور انسانی هایی مثل غلامحسین بنان است که از بطن فرهنگ و تمدن ، موسیقی و هنر را به جامعه هدیه دادند. غلامحسین بنان امروز اگر ماندگار است و یادش همیشه جاوید است قطعاً بخاطر "ای ایرانی" است که هر روز در گوشه ای از این وطن خوانده می شود و این راز ماندگاری برای همه ی ماست که اگر دنبال ماندگاری هستیم باید به ایران بیاندیشیم.

به یاد زنده یاد غلامحسین بنان
 درگذشت ۸ اسفند ۱۳۶۴

میدانند! و این جا موقعیتی است که متأسفانه ملت ما امروز به آن رسیده است. جایکه اگر خبری تلخ را بگوییم چون همه می دانند و بارها تکرار شده است، این گفتن خبر را نشانه حماقت گوینده می دانند و کسی دیگر به خلیفه ای که لخت است ایراد و خرده ای نمی گیرد و این بخش ترسناک ماجرا است. جایکه هیچ کسی حوصله ی فریاد و مطالبه گری و دادخواهی و واخواهی ندارد و این واقعیتی است هولناک و وحشتناک که از داستان های کهن این مرز و بوم برای ما به عنوان هشدار به یادگار مانده است و ما باید حسرت حاکمی را بخوریم که از لخت بودنش شرم داشته باشد. باید حسرت مدیرکل و مسوول و معاونی را بخوریم که به راحتی در رسانه های رسمی و دولتی دروغ نگوید و انکار نکند و این نتیجه ی مسیری است که امثال مهران مدیری ها و رامبد جوان ها برای ما ساختند. وقتی در برنامه های طنز تلویزیونی شان مشکلات مملکت را با مسخره بازی به سخره می گرفتند و ما به نابودی وطن مان می خندیدیم، از همان زمان بایستی منتظر این مصیبت باشیم که اگر سیستان و بلوچستان را سیلاب فرا بگیرد، حضور رئیس محترم جمعیت هلال احمرجمهوری اسلامی را در کنفرانس غزه پیدا کنیم نه در منطقه ی سیلابی دشتیاری بلوچستان! باید وقتی مهران مدیری، در سریال های طنزش ، مردمی که خانه هایشان را سیلاب ویران کرده به سخره می گرفت و با خنده و تمسخر می گفت که : (در یکی از مناطق که دیگه اوضاع از هیجان انگیز هم فراتر رفت، اول سیل اومد همه خیس شدند بعد طوفان شن شد و سرتاپای همه آسفالت شد و بعد همه شدند یک سری مجسمه شنی که پلک میزنه) و ما در خانه هایمان به این دلچک بازی های تلخ می خندیدیم، آن زمان بایستی منتظر این واقعه باشیم که وقتی یکی از اشخاص مهم و بزرگ مملکت با یک جعل امضا صاحب چهار هزار متر باغ در بهترین نقطه ی تهران می شود ، بدون اینکه پاسخ گوی رسانه ها باشد باز او را در یکی از مهمترین جایگاه های سیاسی دیدار کنیم و این یعنی فریاد زدن در مورد واقعیتی که همه می دانند به مراتب ناکارآمد تر از سکوت است. یادم می آید که در یک انجمن فرهنگی به نام پویش سیمرغ هشتک (عذرخواهی مدیری) را بابت همین مثلاً طنز که در زمانی پخش شد که مردم در مازندران و گلستان و فارس و لرستان و خوزستان و کرمانشاه و چند استان دیگر به خاطر سیل عزادار بودند و همه ی ملت ایران از سراسر کشور در حال جمع آوری کمک های مردمی برای سیل زده ها بودند، مهران مدیری به جای هم دردی با مردم درد کشیده و عزادار ، با خندیدن به درد مردم سیل زده برای برنامه ی مزخرفش مخاطب جذب می کرد و آن هنگام این هشتک به جای اینکه بازخورد مثبت داشته باشد و مهران مدیری را مجبور به عذرخواهی کند باعث انتقاد شدید مخاطبین پویش سیمرغ شد که می گفتند مهران مدیری درد ملت را با طنز می گوید!!! و هرچه ما گفتیم که این طنز نیست و این دلچک بازی هیچوقت نمی تواند انتقاد سازنده باشد هیچ گوشی را خریدار نبود و امروز شاهد نتایج مسیری هستیم که مهران مدیری برای این مسیر پول گرفت و منافع شخصی خودش را به منافع ملی ترجیح

داد . (فیلم طنز مهران مدیری در پیچ اینستاگرامی ماهنامه شهرسازی روی خط زلزله منتشر گردیده است و تا پایان فروردین ماه ۱۴۰۳ به اصطلاح اینستاگرامی ها سنجاق خواهد شد.) شاید باید ما نیز سکوت کنیم و هیچ نگوییم و منتظر باشیم تا هر روز شاهد وقایع تلخ تر برای ایران مان باشیم. اما اگر ما نیز سکوت کنیم و یا مثل مهران مدیری ها همه چیز را به سخره بگیریم آیا حال جامعه ی ما بهتر خواهد شد؟ اگرچه امروز به ما (غرغرو) می گویند و انگ این را می زنند که ما در حال تزریق ناامیدی به جامعه هستیم اما قطعاً با سکوت ما هیچ چیزی بهتر نخواهد شد. ما همچنان مطالبه گری می کنیم و اجازه می دهیم به ما بگویند (غرغرو) . همچنان فریاد می زنیم. همچنان از تخریب عمدی محیط زیست و میراث فرهنگی می گوییم و برای اصلاح آن نیز راهکار ارائه خواهیم داد. همچنان امید به احیای دریاچه ارومیه داریم. همچنان یقین داریم با دیپلماسی قدرتمند خارجی می توانیم حقایق های هیرمند را بازستانیم و می توانیم جلوی خشکی دریای کاسپین را بگیریم و روزی خواهد رسید که دیگر حسرت شرم مدیران مان را نخواهیم خورد. روزی خواهد رسید که دیگر هیچ مدیرکلی به راحتی تخلف نمی کند و تخلف و خطایش را انکار نخواهد کرد چرا که تاریخ هزار ساله ی ملت ایران ثابت کرده است که بالاخره روزی فریدون خواهد آمد و این تمدن بزرگ مجدد احیا خواهد

پیام شورای سردبیری ماهنامه اختصاصی شهرسازی روی خط زلزله

به یاد و خاطره شهدای میهن، به یاد شهدای قلم و به نام خداوندگار دانش و فرهنگ، دومین شماره از ماهنامه اختصاصی شهرسازی روی خط زلزله را با هدف مطالبه گری و انتقاد سازنده و با رویکرد پیشگیرانه و در مسیر کاهش خطر و تاب آوری آغاز می کنیم. شهرسازی را بدون اقتصاد، بدون تاریخ، بدون فرهنگ و هنر و موسیقی، بدون توجه به حقوق معلولین و جانبازان، بدون توجه به محیط زیست و بدون توجه به ماهیت زمین و طبیعت، فقط ساخت و ساز خالی می بینیم.

اگر فرهنگ و تمدن و تاریخ را فاکتور بگیریم، دیگر هویت و ماهیت شهرها دیده نمی شود و نیازی به معماران نیست. اگر ما جامعه شناسی را نبینیم و شهرمان را بدون توجه به جامعه بنا کنیم فقط و فقط سلول هایی ساخته ایم برای زندانی شهروندان و اگر میلیون ها ریال هم به این شهروندان پول تزریق کنی هیچ کسی حاضر نیست در این زندانی که ساخته ایم سکنا گزیند و شاید مشکل امروز ما در مهاجرت نخبگان هم از همین دیدگاه نتیجه بگیرد. شاید امروز که شهرسازی و مدیریت شهری مان را عاری از توجه به نخبگان و اشتغال و کارآفرینی و اقتصاد بنا کردیم بایستی آماده ی خالی شدن شهرهایمان از شهروندان باشیم. امروز کسانی که بنیه ای مالی و یا فرصتی علمی دارند مهاجرت می کنند و فرداها آنها که توان کمتری دارند برای بقای خود و خانواده شان به اجبار تن به مهاجرت می دهند. اگر امروز وزارت علوم بیدار نشود و جلوی این مدرک فروشی های عمومی را نگیرد و ارزش تحصیل و تخصص در جامعه صفر شود قطعا فردا نمی توانی برای حل مشکلات مملکت از متخصصین و نخبگان کمک بخواهی زیرا هیچ متخصصی دیگر باقی نمانده است که در این شهر و کشور برای شهرسازی و مدیریت شهری ما را یاری دهد.

دردها بسیار است و ما اینجا هستیم تا درد ها را بشکافیم و ریشه یابی کنیم واز پایه برای اصلاح و درمان دردها اقدام کنیم و باید روزی فرا رسد که از بارش باران های سیل آسای امروز سیستان و بلوچستان خوشحال شویم که منابع آبی ما را باز پر خواهند کرد نه مثل امروز نگران حال هموطنانمان در بلوچستان باشیم که سیلاب خانه هایشان را ویران کرده و هیچ فریادرسی هم وجود ندارد که بدانیم نوروز ۱۴۰۳ همه ی شهروندان ایرانی سر سفره ی هفت سین نورزی، دعای تحویل سال نو را می خوانند و این زمانی رخ می دهد که دغدغه ما ایران باشد و به ایران بیاندیشیم.

باید به ایران بیاندیشید و هیچ فرصتی را نادیده نگرفت. با اخباری که از فرونشست زمین ، بحران منابع آبی و خالی شدن سفره های زیر زمینی ، خالی بودن سد ها و حفر چاه های غیر مجاز فراوان، خشک شدن دریاچه ارومیه و بختگان و هامون و شکایت عشایر فارس و چهارمحال و بختیاری و ایلام و ... از نبود مراتع کافی برای خوراک دام هایشان و خبرهای ناگوار جنگل خواری و زمین خواری و رودخانه خواری و قطع بی رویه و هدف مند درختان و نابودی میراث فرهنگی می شنویم شاید در گام اول ناامیدی از آبادانی این میهن همه ی ما را فراگیرد اما وقتی می بینیم که اسفند ماه را با سیلاب و بارش فراوان باران آغاز کردیم با کمی اندیشیدن پی خواهیم برد که اگر عزم و اراده ای برای ساخت میهن باشد می توانیم با مدیریت سیلاب ها، منابع آبی و سفره های زیر زمینی و دریاچه هایمان را احیا کنیم و هر جا که آب هست آبادانی هم با آن می آید .

و ما اینجا هستیم تا در کنار شما و دست در دست همه ی نخبگان و میهن پرستان و متخصصان دلسوز این آب و خاک با نقد کردن حوادث و رخدادها و بررسی موانع و شناسایی فرصت ها، کمک کنیم تا عزم ملی برای ساخت و آبادانی کشور ایجاد شود و وقتی کمک همه ی هموطنانمان از سرتاسر ایران را به سیل زدگان بلوچ می بینیم، می فهمیم که این ملت عزیز ایران هرجا نیاز باشد در میدان عمل حاضر خواهند بود و این بزرگترین سرمایه ی یک کشور است و ما با این سرمایه ایران را از نو خواهیم ساخت چرا که دغدغه ی همه ی ما ایران است و ایران و است. پیشاپیش سال نوی خورشیدی و نوروز باستانی را تبریک عرض می کنیم و امید آن داریم که در سال جدید بتوانیم آنگونه که شایسته ایران و ایرانی است بدرخشیم.

نوروز پیشاپیش فرخنده و همایون باد

شورای سردبیری

اسفند ۱۴۰۲

درباره ماهنامه

محور فعالیت ها:

- اطلاع رسانی و تولید اخبار در راستای هشدار و آگاهی رسانی سوانح طبیعی و انسان ساخت
- ارایه گزارش های ارزیابی و فنی از حوادث و سوانح با هدف درس آموخته و بهره مندی از تجربه های حاصل شده
- ارایه مقالات علمی و کاربردی
- معرفی دستاوردهای علمی و فنی نوین در حوزه های تخصصی ماهنامه
- معرفی استارت آپ ها ، فن آوری ها و نوآوری ها درحوزه های تخصصی ماهنامه
- معرفی خبرگان و نخبگان و مدیران موفق

حوزه های تخصصی :

- مدیریت ریسک و کاهش خطر
- سازه، زلزله، مقاوم سازی و بهسازی لرزه ای
- مدیریت شهری و شهرسازی
- مدیریت حوادث و سوانح
- زیرساخت ها و شریان های حیاتی
- فناوری های نوین، مصالح ساختمانی و تجهیزات مهندسی
- مدیریت بحران منابع آب و محیط زیست
- ایمنی، بهداشت و محیط زیست
- معادن و صنایع، اقتصاد شهرسازی
- حقوق شهروندی و مسوولیت اجتماعی
- جامعه شناسی حوادث و سوانح
- مناسب سازی شهری
- حفاظت از میراث فرهنگی

همکاران علمی ماهنامه:

زیر نظر شورای علمی و سردبیری

شورای علمی، داوری و تحریریه (به ترتیب حروف الفباء):

حسن آزاده (بنیاد بین المللی امداد و نجات ایثار)

مهندس مرتضی جعفری (پژوهشکده سوانح طبیعی)

دکتر وحید حسینی جناب (بنیاد بین المللی امداد و نجات ایثار)

دکتر مهدی زارع (پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله)

دکتر مصطفی زمانیان (دانشکده عمران آب و محیط زیست دانشگاه شهید بهشتی)

دکتر عبدالرضا سروقدمقدم (پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله)

مهندس علیرضا سعیدی (گروه واکنش سریع موج پیشرو)

دکتر علی صابری ورزنه (موسسه مقاوم سازی و بهسازی لرزه ای ایران)

دکتر شهریار طاووسی (دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز)

بتسامه عابدین بروجردی (وکیل پایه یک دادگستری)

مهندس احمد غلامیان میراب (ماهنامه مهندسی حفاظت از حریق)

دکتر حافظ کیپور (دانشگاه آیدین استانبول ترکیه)

دکتر هادی لشکری (بنیاد بین المللی امداد و نجات ایثار)

دکتر ژوبین معتمد (دانشگاه پاس اسپا انگلستان)

مهندس محمد منتظری (موسسه مقاوم سازی و بهسازی لرزه ای ایران)

دکتر سید حسین مهاجری (دانشکده عمران دانشگاه خوارزمی)

حسام الدین نراقی (انجمن امداد ایرانیان)

دکتر بیژن یاور (مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران)

دعوت به همکاری:

از کلیه اعضای هیئت علمی دانشگاه ها و مراکز علمی و تحقیقاتی، مهندسین، خبرگان و متخصصین، دانشجویان و دانش پژوهان، مدیران عامل شرکت های مشاور، مجری و پیمانکار و سازمان های مسوول و کنشگران صنعت ساخت و ساز، محیط زیست و میراث فرهنگی دعوت به همکاری می نماید.

ماهنامه اختصاصی شهرسازی روی خط زلزله با یک رویکرد جدید در حوزه رسانه و مطبوعات، آمده است تا مطالبه گری را پیوست دانش فنی و مهندسی کند و با انتقاد سازنده و ارائه پیشنهادات کاربردی، ضمن رصد و بیان مشکلات، با مشارکت جامعه علمی دانشگاهی و خبرگان مهندسی و نخبگان فنی، راهکار ارائه دهد و آن را از دستگاه ها و نهادهای مسوول مطالبه کند و نتیجه را به مخاطبان خود گزارش دهد.

نویسنده: دکتر محمد رسولی ، شاهنامه پژوه و مدیرعامل موسسه بزرگمهر حکیم

رد پای معماری در شاهنامه فردوسی

شاهنامه کتاب تاریخ اجتماعی و سیاسی ایران عهد کهن و چون رویدادهای آن همگی واقعی می باشد، قابل انتظار است از هر موضوعی در آن یافت شود. از جمله موضوعات مطرح در شاهنامه معماری و شهرسازی است.

از لابه لای ابیات شاهنامه، مهندسی و توان علمی ایرانیان عهد کهن در ساخت و ساز را میتوان دریافت. برای مثال، در زندگی نامه خسرو انوشیروان می بینیم که وی برای ساخت ایوان چه دقت نظری دارد و با استفاده از بهترین مهندسان این کار را انجام می دهد.

شهرسازی و توجه به امور شهرها را در جای جای شاهنامه می توان یافت. در

شاهنامه راجع به معماری ها و انواع ساختمان ها و شهرسازی اشارات بسیار جالبی وجود دارد. این اطلاعات و داده هایی که راجع به شهرسازی در شاهنامه وجود دارد به گونه ای است که گویی فردوسی خود یک مهندس بزرگ معماری و عمران است. اما حقیقت امر همان است که در آغاز این نوشتار آوردیم. این اطلاعات در متون و آثار باقیمانده از قدیم وجود داشته و فردوسی بزرگ آنها را به نظم درآورده است. در خصوص نحوه کاربرد مصالح ساختمانی و چگونگی تهیه کردن و آماده ساختن آنها نیز در شاهنامه سخن رفته است. درک برخی مفاهیم مربوط به معماری و ساخت و ساز در شاهنامه نیاز به دانش عمومی شاهنامه شناسی دارد. برای مثال، وقتی میخوانیم ((به

سنگ و به گچ دیو دیوار)) کرد برای اینکه بدانیم ((دیو)) چه بوده و منظور از دیو چیست باید اطلاعات شاهنامه شناسی داشت. در شاهنامه ارجمند، درباره استفاده از رنگ و زیبایی برای ظاهر خوب ساختمان ها و هم برای تشخیص آنها از یکدیگر سخن رفته است. استفاده بجا و مناسب از چوب، شیشه سنگ و آهن و... در آن مورد توجه قرار گرفته است:

و یا همان خانه ها کرده از چوب و نی *** زمینش هم از نی فروبرده پی و یا:

نهادش در آن دژی آهنین *** هم آرامگه بود و هم جای کین

حتا در شاهنامه مناسب هر کاری ساختمانی درخور آن ساخته می شود. بیمارستان، شهر، دژ جنگی، دخمه، گورگاه و کاروانسرا و هر یک ساختمان ویژه خود را دارند که با دانش پیشرفته مهندسی عمران در زمان ما تطبیق می نماید. از زلزله و فرونشست زمین نیز در شاهنامه مطالبی وجود دارد. این بحث گسترده ای است که م ی توان به تفصیل به آن پرداخت اما در این نوشتار کوتاه فقط برای یادآوری اینکه عمران و شهرسازی نیز در شاهنامه وجود دارد، مطالب اندک کنونی کفایت می نماید.

ادامه دارد...

قرار است هر ماه برای ماهنامه، به ارائه اخبار مربوط به حوزه شهرسازی روی خط زلزله یعنی مدیریت شهری، محیط زیست، میراث فرهنگی، سوانح طبیعی و ... پردازیم ولی در شماره کنونی ماهنامه به حدی اخبار تلخ و نگران کننده از نابودی محیط زیست و تخریب عمدی میراث فرهنگی شنیدیم و خواندیم که شاید تغییر رویه دهیم و از شماره ی آتی سکوت پیشه کنیم. اما آیا سکوت ما و به اصطلاح خوش باورها، انکار واقعیت ها و حقیقت های تلخی که رخ می دهد، ایجاد امید می کند و باعث رشد و توسعه ی کشور می شود؟ و یا مدیران ناکارآمد و ایرانستیز را برای تخریب بیشتر محیط زیست و میراث فرهنگی تشویق می کند؟ حادثه پلاسکو بعد از ۷ سال پیگیری خاتواده های داغدار و کسبه ی متضرر و کنشگران آتش نشانی و ... آخر با پرداخت جریمه های اندک از جیب دولت (از این جیب به جیب دیگر) گویا مختومه شد و اگر ما نیز سکوت کنیم چه رخدادی برای این گنجینه ای که به امانت دست ماست متصور خواهیم بود؟

تقریم زلزله های ایران (اسفند ماه)

زمین لرزه ۲۳ اسفند ۱۳۷۶-۱۶ مارس ۱۹۹۸ کلباف-فدقا

زمین لرزه ۱۴ اسفند ۱۳۱۳-۴ مارس ۱۹۳۵ تالارود

زمین لرزه ۱۰ اسفند ۱۳۷۵-۲۸ فوریه ۱۹۹۷ گلستان-اردبیل

زمین لرزه ۵ اسفند ۱۳۷۸-۲۶ فوریه ۱۹۰۰ خوی

زمین لرزه ۴ اسفند ۱۳۳۶-۲۳ فوریه ۱۹۵۸ ری-طالقان

زمین لرزه ۴ اسفند ۱۳۸۳-۲۲ فوریه ۲۰۰۵ داهوئیه-زرد کرمان

مشخ: پژوهشگاه زلزله شناسی و مهندسی زلزله

شرط می‌بندم هنوز بعد از بیست سال تصویرتان از زلزله بم اشتباه است...

روی خط گسل، خاطرات زلزله جانگداز بم

در شماره نخست ماهنامه، خاطرات مهندس سعیدی را از زمان حضورش در زلزله بم آغاز کردیم و سعی داریم در چندین شماره به مرور این خاطرات بپردازیم چراکه معتقدیم زلزله بم نقطه ی عطف مدیریت بحران و مهندسی ساخت و ساز در کشور است و اکنون که بیش از ۲۵ هزار نفر در این زلزله کشته شدند و بیش از صد هزار خانوار در ایران به واسطه ی این بحران ملی وارد مرحله ای از بحران روحی و اجتماعی گردیدند و امروز پس از گذشت ۲۰ سال از این سانحه جامعه شناسان معتقدند هنوز اثرات این سانحه در جامعه وجود دارد ، لذا بایستی زلزله بم را به عنوان یک درس آموخته مهم گرامی داشت و مدام با تکرار و مرور آنچه در این سانحه گذشت و آنچه دلیل و علت آن بود، به پیشگیری از سوانح مشابه پرداخت. شاید اگر به صورت جدی به زلزله بم می پرداختیم و از شعار خارج می شدیم شاهد بحران های زلزله های کرمانشاه و ارسباران نبودیم و این نتیجه سهل انگاری های ماست که بایستی درس عبرتی باشد برای کسانی که امروز سکان مدیریت بحران و شهرسازی کشور را در دست دارند.

بریده خاطرات

حمله عصبی در روز سه شنبه

زلزله بم برای زندگی من نقطه عطف بود من یک روز بعد زلزله به شهر بم رسیدم و تا شش روز بعد از آن در شهر بم حضور داشتم و در آوار برداری مشارکت داشتم تا روز سه شنبه که با بیرون آوردن جسد یک دختر بچه که چند روز در زیر آوار برای زنده ماندن مبارزه کرده بود و چند ساعت قبل از آنکه ما او را پیدا کنیم فوت کرده بود ، پیدا کردن آن کودک به شدت به من آسیب زد که به یکباره شروع به گریه ای شدیداً عصبی کردم. گریه ای که قادر به مهار آن نبودم.

بچه های دانشجوی که در تیم آوار برداریم بودن هرچه کردن نتوانستن مرا آرام کنند تا آنکه یکی از همراهان بر روی سرم یک آب معدنی را خالی کرد و از شوک خارج شدم . از آن روز دیگر آوار برداری نکردم یعنی دیگر توان و اعصابش را دیگر نداشتم ، بعد از آن روز شروع کردم به توزیع نیاز های نوزادان،

سید محمد خاتمی، رئیس جمهور وقت: به همه همکاران خودم ؛ استانداران عزیز و فرمانداران در سراسر کشور می گویم ؛ مجروحان حادثه که در شهرها و استان های مختلف توزیع شده اند؛ میهمان شما هستند؛ خیال نکنید به محض این که مداوا شدند و مشکلات آنی آنها حل شد؛ دیگر وظیفه ای ندارید.

نبود و بخاطر همین مشکل بوجود آمده بود. یک دانشجوی دختر (فکر میکنم دانشجو دانشگاه آزاد بود که تنها آمده بود) کار تیمم زنان را برعهده گرفت و گرهِ کار باز شد. اغلب اجساد را درون پتو پیچیدند و به محل بهشت زهرای بم می آوردند. اغلب خانواده ها را در کنار هم دفن میکردند درون کانالهایی که بیل های مکانیکی و لودرها حفر کرده بودند قرار می دادند و با پتوهایی که لبه این گودال قرار می گرفت خانواده ها را از هم جدا میکردند. روز دوم بود که اتوبوسی به همراه کفن و روحانی از شهر قم به بهشت زهرای بم وارد شدند و حضور این عزیزان موجب سرعت بخشیدن به روند کفن و دفن گردید. مهمترین شایعه آن روزها دفن افراد

زنده بود که از شب اول و دوم شروع شد. عده ای مدعی شده بودند که از زیر خاک صدای ناله افراد دفن شده را میشنوند که کمک میخواهند، این در حالی بود که این اتفاق محال بود روی دهد چرا که حتی اگر فرد زنده ای هم اشتباهاً دفن شده بود چون سنگ لحد نمی گذاشتیم و به صورت مستقیم خاک را بروی جسد میریختیم عملاً فرد در زیر خاک

شیشه شیر و شیرخشک و پوشک و... زلزله بم نقطه عطف زندگی من بود.

این اتفاق که برای اغلب آواربرداران و نجات گران میتواند بیافتد را به نام PTSD اختلال استرسی پس از آسیب روانی میشناسیم و میتواند سالیان سال همراه فرد نجات گر باقی مانده و او را آزار بدهد و تنها راه درمان آن کمک گرفتن از پزشک روانشناس است. شخصاً این آسیب روحی را سالیان سال با خود همراه داشته و با هربار یادآوری آن یا اتفاقی که آن را بیادم بیاورد غمی عمیق مرا در بر می گرفت که اکنون با شناخت بیشتری که پیدا کردم بهتر شده است.

تدفین

از همان روز اول زلزله در بم تدفین آغاز شده بود اما آنچه که من دیدم از روز دوم و سوم بود که تعداد اجساد بخاطر بحث کفن کردن و مراسم غسل در اطراف محل دفن متراکم بروی خاک قرار داشت.

آب برای غسل موجود نبود (روز دوم و سوم) اجساد را اغلب تیمم میدادند. برای تیمم زنان کسی

حتی اگر زنده هم بود خفه می‌شد اما این شایعه آنقدر قوی شد که در شب دوم و سوم عده‌ای چند قبری را از خانواده‌هایشان را باز کردند به امید آنکه شاید زنده باشند خداروشکر روزهای بعد این شایعه هم دوره‌اش تمام شد.

اغلب اجساد که دفن شده بودند بدون ترتیب خاصی دفن شده بودند. به طور مثال موردی داشتیم که یک خانواده ۱۷ نفره کنار هم دفن شدند اینکه هر جسد دقیقا جایش کجا بوده است. عملا ممکن نبود و به همین جهت برخی خانواده‌ها عملا مجبور شدند سنگها را حدودی برای عزیزانشان بگذارند.

یکی از مشاغل پر رونق پس از زلزله خطاطی روی سنگ قبر بود که از اصفهان و تهران شاهد حضور افرادی بودیم که برای اینکار به بم آمده و مغازه زدند و طی سال اول شغل پر رونقی داشتند.

شبها اغلب شاهد برگزاری جلسات زیارت عاشورا در گوشه کنار شهر بودیم. در پادگان سید الشهداء که بودیم هم این جلسات برگزار میشد و همه آنهایی که در طول روز کار آواربرداری میکردند از مشتریان پر و پا قرص این جلسات بودند. برای فردی که در طول روز فقط با مرگ سرو کار دارد چنین جلساتی همچون مسکن قوی است که او را قادر میسازد که فردا هم باز برگردد و بدنبال اجساد بعدی زیرآوار بگردد. به شخصه تجربه کرده‌ام که کسانی که در زمینه آوار برداری کار میکنند باید برای آنکه بتوانند بلند مدت کارایی بالا داشته باشند به نحوی باید بتوانند که فشارهای روحی خود را تحلیه کنند و انرژی جدید بگیرند و گرنه حجم اندوه و غمی که هر روز با بیرون آوردن هر جسد کودک و مادر و پدری برآنها وارد میشود به سرعت آنها را زیر فشار خود خورد خواهد کرد.

در خصوص حوادث روی داده در زمینه آواربرداری در شهر بم روایت‌های زیادی وجود دارد که شخصا چند روایت را حضورا شاهد بودم. یکی از جالب‌ترین آنها پیدا کردن دو کودک محبوس در زیر یک تخت فنی در زیرآوار یک ساختمان بود که شب سوم با خواندن یک قناری از زیر آوار و تلاش بچه‌های سرباز مقاومت بسیج برای پیدا کردن قناری پیدا شدند. سربازهای مقاومت بسیج که بدنبال صدای قناری آوازخوان زیر آوار رفته بودند دو کودک محبوس را زنده یافتند و آنها را نجات دادند، این دو کودک در زیر یک تخت فلزی محبوس شده بودند و قفس قناری‌ها در کنارشان بود که با خواندن قناری‌ها توجه مردم جلب شده و پس از آواربرداری بچه‌ها زنده پیدا شده و نجات پیدا کردند.

وقتی خاطرات بم را مرور می کنیم و می بینیم از همه جای ایران برای فارسی زبانان بمی

امداد می رسید، باید به قدرت یگانگی ملت ایران ایمان بیاوریم و واقعا ستودنی است و این

خواری است در چشم ایرانستیزان که به هر بهانه ای با ایجاد اختلاف های قومی علاقمندند

تا ایرانیان را با یکدیگر بیگانه قلمداد کنند و امروز نیز وقتی بلوچستان گرفتار سیلاب است

، مفهومی از خاک و خون در همه جای ایران مان برای امدادرسانی به بلوچ های ایران مان

حاشیه نویسی مدیرمسئول

بسیج می شود.

بریده خاطرات - از سیستان و بلوچستان

در تهران از جوانی که در ورزشگاه شهید کشوری بستری بود شنیدم که میگفت در زیر آوار گیر افتاده بودم و آنقدر داد زده بودم صدایم گرفته بود و در نمی‌آمد. آواربردارها و مردم از روی آوار می‌گذشتند و صدای پایشان را میشنیدم اما دیگر صدایی برایم باقی نمانده بود که برای نجاتم فریاد بزنم. نزدیک غروب بود که مردی سفید پوش آمد و رویم را کنار زد . مرا نجات داد، روایت مردی سفید پوش را

که تعریف کرد یاد یک گروه مذهبی افتادم که از سیستان و بلوچستان به منطقه آمده بودند. حدود چهل نفر بودند که با برنامه‌ای منظم کار میکردند. هرچند حرفه‌ای نبودند اما نظم فوق العاده‌ای داشتند. هر روز نماز جماعت‌هایشان برگزار بود و گروهی هم از آنها کار آشپزی را برعهده داشتند. چند چادر برای استراحت تیم خود زده بودند و تحت رهبری یک روحانی که به او مولوی میگفتند کار میکردند. ابزارشان بیل و کلنگ معمولی بود و لباسهای بلوچی بر تن داشتند و تعداد کثیری از اجساد را از زیر آوار بیرون آوردند. هفته دوم هم از منطقه خارج شدند و با آنکه آموزش‌های اولیه آواربرداری هم ندیده بودند خروجی کارشان بسیار قابل توجه و عالی بود.

بریده خاطرات- خانه پیرمرد

اگر اشتباه نکنم روز سوم یا چهارم پس از زلزله بود که با پدری روبرو شدم که به راننده لودر التماس میکرد که آوار خانه او را بردارد. راننده لودر هم هر چه توضیح میداد که پدر جان شما هنوز خانه‌ات جست و جو نشده و معلوم نیست که چند نفر زنده باشند زیرآوار پیرمرد گوش نمیکرد. میگفت سه روز گذشته میدانم که کسی زنده نیست. دست اتهام کسی به کمک من نمی‌آید بیا جسد بچه‌هایم را بیرون بیاور که ببرم دفن کنم. با عده‌ای جمع شدیم و به کمک هم سعی کردیم که بچه‌هایش را پیدا کنیم بعد چند ساعت بجز عروسش بقیه پیدا شدند لاجرم لودر آمد آوار را جمع کرد اما باز هم از عروس خانواده خبری نبود در لحظات آخر عروس را در انبار ته خانه پیدا کردیم روی سجاده نماز بنده خدا در حین نماز شب زیر آوار مانده بود. در انبار انتهای منزل که دیگران را از خواب بیدار نکند.

بریده خاطرات- خارجی ها

تیم‌های آوار بردار زیادی به بم آمده بودند از ژاپن و چین تا آمریکا و دانمارک جالب‌ترین تیم

در حاشیه: معرفی سازمان های مردم نهاد و عام المنفعه

بنیاه نیکوکاری طاهر

مرجع تخصصی حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و فاقد

سرپرست موثر تحت پوشش بهزیستی

یا مجوز و تحت نظارت سازمان بهزیستی کشور

بنیاه بین المللی امداد و نجات ایثار

سازمان مردم نهاد داوطلب محور با هدف ایجاد آمادگی برای

پاسخگویی و مقابله با سوانح طبیعی و تشکیل تیم های تخصصی

ارزیابی اولیه و جستجو، امداد و نجات

یا مجوز وزارت کشور در سطح ملی و یا رویکرد بین المللی

PERPETUAL OFFICE OF INTERNATIONAL CONFERENCES ON SEISMIC RETROFITTING

PERSIAN SEISMIC RETROFITTING INSTITUTE

هلدینگ گروه کاهش خطر سوانح

(عمران و معماران، مدیریت بحران، آسیب های اجتماعی)

سازمان مردم نهاد داوطلب محور

با هدف پیشگیری و کاهش خطر سوانح طبیعی

پرکارکننده دوره های تخصصی آموزشی حوزه مدیریت و مهندسی

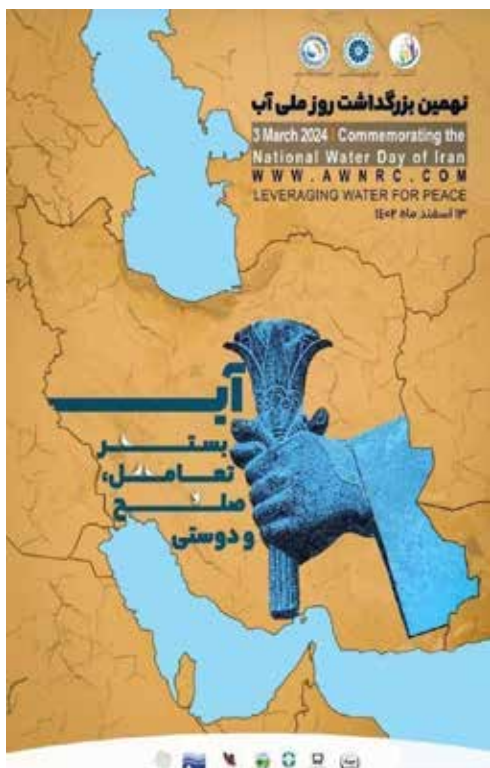
سوانح طبیعی- مهندسی عمران و معماری

مچری تخصصی مقاوم سازی و بهسازی لرزه ای دارای صلاحیت یا

همکاری شرکت های عضو

مچری پازسازی و نوسازی

www.retrofitting.ir

۱۳ اسفند ماه ، روز ملی آب

بر طبق باورهای اساطیری ایرانیان باستان، آب در گاهنبار دوم، از گاهنبارهای ششگانه آفرینش، آفریده شده است و زمان آفرینش آن میانه تیر ماه بوده است. بر طبق این باورها، آفرینش آب پس از آفرینش آسمان و پیش از آفرینش سایر موجودات صورت پذیرفته است. در ایران باستان در روز دهم آبان ماه جشنی سرورآمیز بر پای می‌داشتند که آن را «آبانگان» می‌نامیدند و مهم ترین حوادث اساطیری که در روز آبانگان روی داده است، این بوده که شاه طهماسب دستور تخریب انهار و قنوت را در آن زمان داد ولی پسر طهماسب وقتی به شاهی رسید مردمان را تشویق به حفر انهار و تعمیر و مرمت آنها نمود. از طرفی روایت دیگری که در بیان اهمیت تاریخی و اساطیری این روز یاد کرده اند این است که چون مدت هشت سال در ایران باران نبارید و خشکسالی سخت پیش آمد و مردم بسیاری تلف شدند و خیلی‌ها مجبور به ترک شهر و دیار شدند، سرانجام با قربانی کردن‌های بسیار و نیایش‌های فراوان باران به این سرزمین باریدن گرفت و ۱۳ اسفند که تقارن با این روز و واقعه دارد، در تاریخ ماندگار شد.

گفتنی است روز جهانی آب هر ساله در روز ۲ فروردین ماه توسط سازمان ملل متحد برگزار می شود اما به دلیل تعطیلات نوروزی با توجه به آنچه در داستان های اساطیری ایرانی آمده است در نهایت روز ملی آب به همت اتاق بازرگانی و دستگاه های متولی حوزه آب، در روز ۱۳ اسفند ماه برگزار می گردد.

نکته ی تاسف باری که امسال شاهد آن بودیم انتشار پوستر روز ملی آب است که فاقد دریاچه ی ارومیه می باشد و گویی مسوولین محترم حوزه ی آب، آنچه را یا با سومدیریت و سوتدبیر و یا از قصد و عمد نابود کردند، خودشان از نقشه ی جغرافیایی ایرانمان حذف کرده تا به قولی صورت مساله را پاک کنند و دیگر نگرانی بابت دریاچه ارومیه را از دغدغه های حوزه آب حذف نمایند.

بهره برداری از سد «ونیار» فاجعه بزرگی برای دریاچه در حال احتضار

مهندس خسرو بندری: بر اساس تصویرهای سپتامبر ۲۰۲۳ همراه با گزارش ناسا، دریاچه ارومیه خشک شده است. این در حالیست که استاندار آذربایجان شرقی و نماینده تبریز در مجلس بر بهره برداری سد ونیار شهید مدنی که ۳۶۱ میلیون مترمکعب دیگر را کنترل کرده و مانع ورود سیلابهای رودخانه آجی چای به دریاچه میشود اصرار دارد. اگر بودجه مورد نیاز تامین شود و این سد به بهره برداری برسد فاجعه بزرگی برای دریاچه در حال احتضار خواهد بود.

از طرف دیگر در کنار هشدارى که این کارشناس منابع آب مى دهد، باران های فراوان اسفند ماه جاری باعث شور و شغف فراوان در میان کنشگران محیط زیست و آب ایران و همچنین هموطنانمان در استان آذربایجان غربی شده است. حال بایستی دید که آیا واقعا دریاچه ارومیه به کلی دچار مرگ شده است و یا امکان احیای آن همچنان وجود دارد؟

اگرچه در گفتارهای محمد درویش کنشگر محیط زیست درباره ی احیای دریاچه ارومیه همچنان کورسوی امیدی می بینیم اما این پرسشی است که طی شماره های بعدی ماهنامه بنا داریم آن را جویا شویم و از متخصصین حوزه ی محیط زیست، مدیریت منابع آب و مسوولین وزارت نیرو، سازمان محیط زیست، استانداری آذربایجان غربی و ستاد احیای دریاچه ارومیه بپرسیم.

پایین می‌انداختند. اغلب کیسه‌ها نصیب مردانی می‌شد که در کنار کامیون حرکت می‌کردند، می‌گرفتند. در این میان زن میانسالی که سعی می‌کرد یک کیسه را بگیرد هم بود اما کیسه سنگین‌تر از آن بود که او بتواند مهارش کند و کیسه بر زمین افتاد و پاره شد. این معضل عجیب فراگیر شده بود و در طی هفته نخست شاهد تکرار مکرر این حوادث بودم که زنان تنها عملا از دریافت کمک‌ها محروم بودند و بیشتر کمک‌ها نصیب مردانی میشد که ماشین یا موتور داشتند.

ادامه دارد...

اجرای عجیب عدالت در پرونده ساختمان پلاسکو با ۳۵ محکوم

در جدیدترین رویداد مرتبط با آتش سوزی مرگبار ساختمان پلاسکو ، ۳۵ شخصیت حقیقی و حقوقی در این پرونده محکوم شده اند که پرونده ایشان برای اجرای احکام صادره به شعبه چهارم دادیاری اجرای احکام دادرای جنایی تهران ارسال شد. بنیاد مستضعفان و شهرداری تهران هر کدام در این پرونده به پرداخت ۲۰۰ میلیون تومان محکوم شده اند. همچنین سازمان آتش نشانی ۱۸۰ میلیون تومان، سازمان مدیریت بحران تهران ۱۵۰ میلیون تومان ، وزارت کشور و وزارت راه و شهرسازی هر کدام ۱۴۰ میلیون تومان، اتحادیه اتاق اصناف تهران ۱۲۰ میلیون تومان، وزارت کار تعاون و رفاه اجتماعی و سازمان مدیریت بحران کشور هر کدام ۵۰ میلیون تومان ، بیمه مرکزی ۲۴ میلیون تومان باید بپردازند. همچنین نمایندگان و هیات برنامه بهره برداری سازمان پلاسکو هر کدام به ۲۴ میلیون تومان جزای نقدی بدل از حبس محکوم شدند. و در صورت صحت این خبر، می توان گفت با تعریف مدیران محترم مسوول ، پس از ۷ سال بررسی و پیگیری سرانجام همه چیز به خوشی تمام شد!!!

۱۴ اسفند ، سالروز درگذشت اسکندر فیروز، پدر محیط زیست ایران

اسکندر فیروز در تاریخ ۱۶ امرداد ۱۳۵۰ خورشیدی در شیراز به دنیا آمد. او فرزند محمدحسین فیروز و نوه عبدالحسین میرزا فرمانفرما (نوه عباس میرزا و پسر عموی ناصرالدین شاه قاجار) و همسر ایران علاء و داماد حسین علاء نخست‌وزیر ایران و وزیر دربار دودمان پهلوی بود.

وی دارای تحصیلات در رشته راه و ساختمان است و اولین رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ایران بود و نمایندگی مردم همدان در دوره نوزدهم مجلس شورای ملی و نمایندگی مردم میانه در دوره بیستم مجلس شورای ملی را در کارنامه ی سیاسی خود داشت.

وی زمانی از پرآوازه‌ترین شکارچیان ایران بود، اما در سال ۱۳۴۶ که برای شکار شیر و فیل به آفریقا رفت از شکار کردن احساس بی‌زاری کرد و پس از آن به جای شکار جانوران از آنها عکاسی کرد.

پس از آن که کانون شکار در سال ۱۳۴۶ به سازمان شکاربانی و نظارت بر صید تبدیل شد، او ریاست آن را به عهده گرفت و با تلاش او این سازمان در سال ۱۳۵۰ به سازمان حفاظت محیط زیست تغییر نام داد. سپس در سال ۱۳۵۳ یکی از مهم‌ترین قوانین زیست‌محیطی ایران با عنوان قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست تصویب شد که در ایران اعتبار حقوقی دارد.

با کوشش او مناطق چهارگانه تحت حفاظت ایران با نام‌های پارک ملی، اثر طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت‌شده تعیین شدند.

او نقش مهمی در به ثمر رسیدن کنوانسیون حفاظت از تالاب‌های مهم بین‌المللی و زیستگاه پرندگان آبی‌زی داشت. این کنوانسیون در سال ۱۳۴۹ در رامسر تصویب شد و پس از آن به نام کنوانسیون رامسر شناخته می‌شود و بایستی گفت در دوران فعالیت های اسکندر فیروز، ایران در سطح بین‌المللی در حوزه ی محیط زیست جایگاه ویژه ای یافت.

در یکی از مراسم‌هایی که هر ساله به مناسبت گرامی‌داشت روز بستن کنوانسیون حفاظت از تالاب‌های مهم بین‌المللی و زیستگاه پرندگان آبی‌زی برگزار می‌شد، دبیرخانه این کنوانسیون از اسکندر فیروز به عنوان پدر تالاب‌ها یاد کرد.

در سال ۱۳۵۰ رئیس اجلاس سازمان ملل متحد برای آماده‌سازی کنوانسیون‌های مربوط به کنفرانس جهانی استکهلم شد. در سال ۱۳۵۱ نایب رئیس نخستین کنفرانس جهانی محیط زیست بود که در استکهلم برگزار شد و بین سال‌های ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۴ به عضویت هیئت‌مدیره اتحادیه جهانی حفاظت محیط زیست درآمد و از سال ۱۳۵۴ تا ۱۳۵۶ نایب‌رئیس این اتحادیه و عضو هیئت مدیره صندوق

دستگیری بیش از ۱۷۰۰ نفر شکارچی غیرمجاز در سال ۱۴۰۲

فرمانده یگان حفاظت سازمان محیط زیست اعلام کرد که در سال جاری بیش از ۱۷۰۰ شکارچی غیرمجاز پستانداران دستگیر شده‌اند. همچنین گفت کشفیات سلاح جنگی افزایش چهاردرصدی نسبت به قبل داشته است. متأسفانه با نزدیک شدن بهار، بازار خرید و فروش حیوانات غیرمجاز و صادرات آنها به کشورهای عربی افزایش پیدا می‌کند.

جهانی طبیعت شد.

او همچنین از سال ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۷ دبیرکل مؤسسه گیاه‌شناسی ایران بود و تأسیس مؤسسه گیاه‌شناسی و طرح زیست‌محیطی پارک جنگلی پردیسان را در کارنامه خود دارد.

همچنین تأسیس باغ گیاه‌شناسی ملی ایران که در چند سال اخیر با مجوزهای صادر شده در دوران شهرداری جناب قالیباف و قوت گرفتن آن در دوران شهرداری جناب زاکانی توسط برج‌سازی‌های فراوان در حریم شمالی باغ، با تحدید جدی نابودی همراه است، از دیگر اقدامات اسکندر فیروز است. وی پس از انقلاب دستگیر و در سال ۱۳۶۴ به ۶ سال و ۷ ماه زندان محکوم شد و سرانجام در تاریخ ۱۴ اسفند ۱۳۹۸ به علت کهنولت سن بدرود حیات گفت. یادش را گرامی می‌داریم.

فیلم مستند «یک ساعت از یک عمر» ساخته رخشان بنی‌اعتماد که در سال ۱۳۹۲ ساخته شد؛ گفتگویی یک ساعته با اسکندر فیروز درباره کارها و زندگی او است.

همچنین اسکندر فیروز دارای آثار مکتوبی از جمله کتاب حیات وحش ایران، مهره‌داران از انتشارات مرکز نشر دانشگاهی است که در سال ۱۳۷۸ منتشر شد و در ۱۳۸۰ جایزه علم مهرگان را به خود اختصاص داد. این کتاب کامل‌ترین مرجع مربوط به حیات وحش ایران بوده است. از دیگر آثار مکتوب وی می‌توان به کتاب پرندگان ایران (زیر نظر)، پستانداران ایران (زیر نظر)، شماری مقاله در دانشنامه ایرانیکا و خاطرات، دو دهه تلاش برای حفظ طبیعت و محیط زیست ایران اشاره نمود.

بزرگراه اصفهان - شیراز و درخت بلوط

اگر از حذف اقتصاد روستاها و شهرهای بین جاده ای و ایجاد معضلات اجتماعی از قبیل اجبار به مهاجرت و ... در ساخت بزرگراه‌های جدید گذر کنیم، این خبر قابل توجه است که در بزرگراه جدید شیراز به اصفهان، بیش از هزار اصله درخت کهنسال و بالغ و سالم بلوط و بنه مربوط به جنگل‌های زاگرس سلاخی شدند. پروژه ای که در زمان ساخت نه تنها اعتراضات و فریادهای کنشگران و سمن‌های زیست‌محیطی به جایی نرسید، بلکه ظاهراً با همراهی سازمان‌هایی همچون سازمان جنگل‌ها و سازمان حفاظت از محیط زیست بوده است. گفتنی است اجرای این پروژه توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و وزارت راه و شهرسازی صورت گرفته است. اگرچه باید گفت کلیه ی طرح‌های توسعه ای و عمرانی خواه نا خواه با مشکلات زیست‌محیطی و اجتماعی همراه است اما سرعت تخریب محیط زیست در ایران فراتر از اندیشه هاست و اینکه ساخت این بزرگراه چه آورده‌ای برای کشور در قبال تخریب جنگل‌های زاگرس داشته است پرسشی است که بایستی مسوولین پاسخگو باشند.

مرتضی جعفری ، معاون پژوهشی پژوهشکده سوانح طبیعی: شیوه نامه انجام بهینه عملیات زمستانی تدوین شد.

مصرف سالانه نمک برای عملیات زمستانی ایران حدود ۲۰ میلیون تن بوده که سرانه آن بر حسب طول جاده‌های کشور حدود ۶۶ تن به ازای هر کیلومتر راه می‌باشد .

با استناد به نتایج حاصل از مطالعات اخیر بین‌المللی این سرانه برای سایر کشورهای دنیا بسیار کمتر است به عنوان مثال برای کشور چین کمتر از یک تن بر کیلومتر راه مصرف سالانه نمک ۶۰۰۰۰ تن سوئد حدود ۲ تن بر کیلومتر راه (مصرف سالانه نمک ۲۱۰۰۰۰۰ تن) و کشور کانادا حدود ۵/۶ تن بر کیلومتر راه (مصرف سالانه نمک ۳۲۰۰۰۰ تن) و کشور نروژ حدود ۵ تن بر کیلومتر راه (مصرف سالانه نمک ۳۲۰۰۰۰ تن) و کشور کانادا حدود ۵/۶ تن بر کیلومتر راه (مصرف سالانه نمک ۳۲۰۰۰۰ تن) است.

مقایسه تطبیقی نشان دهنده مصرف زیاد نمک در کشور ایران بوده که علاوه بر هزینه مستقیم سبب آسیب‌های گسترده فنی و خسارات فراوان محیط زیستی خواهد شد. براساس این مطالعات پژوهشکده سوانح طبیعی شیوه‌نامه ای را برای انجام عملیات زمستانی تهیه و تدوین نموده است که در اختیار دستگاه‌های مسوول و متولی قرار گرفته تا عملیات زمستانی از حالت سنتی خارج گردیده و به صورتی علمی مدیریت شود.

حذف ۳۲۵ سد؛ پیشگیری از تغییرات اقلیمی و کاهش تنوع زیستی

دستکاری در نظام و نظم طبیعت نتیجه ای جز نابودی زمین و منابع طبیعی نخواهد داشت. باید بدانیم که طبیعت هوشمند است و بر اساس نظم خارق العاده و دقیق خود پیش می رود و بر اساس بسیاری از اتفاقات ریز و درشتی که ما انسانها از آنها بی خبر هستیم در حال تکامل در چرخه ی نظام مند خود است و از زمانی که انسان ها شروع به دستکاری کوه و بیابان و جنگل ها کرده اند سیر نزولی نابودی طبیعت و انقراض گونه های حیات وحش به وضوح دیده می شود که البته تاثیرات مستقیم آنها بر روی زندگی خود انسانها نیز غیر قابل انکار است و می توان نابودی دریاچه ارومیه را که دلیل اصلی آن احداث سدهای بیشمار در ورودی های این دریاچه و حفرچاه های مجاز غیرکارشناسی شده فراوان در استان آذربایجان غربی است، را به عنوان مثال نام برد که تاثیر خشکی دریاچه ارومیه در زندگی مردمان استان از هم اکنون قابل ارزیابی است. اگر از فرصت های ازدست رفته ی گردشگری ارومیه از قبیل گردشگری سلامت آن بگذریم تاثیر انشتار ریزگردهای کف دریاچه ی ارومیه برای شهرهای اطرف بسیار جای نگرانی دارد. اگرچه سد سازی به دلیل تولید انرژی برق در موارد بسیاری کارآمد و مفید است اما در کشوری مثل ایران ما که بیش از ۳۰۰ روز افتابی دارد و دسترسی به انرژی خورشیدی بسیار سریعتر و ارزان تر فراهم است، بدون توجه به بحث های مدیریت منابع آب، گسترش سدسازی به گونه ای که ایران را در جایگاه دوم یا سوم سدسازی جهان قرار دهد، جای بسی تعجب است. از طرفی در نبود دیپلماسی قدرتمند خارجی ایران، سودجویی و طمع کشورهای همسایه در سال های اخیر مثل افغانستان، ترکیه و روسیه در مدیریت منابع آبی به حد شگفت آوری تغییرات مهم آب و هوایی و اقلیمی را پدید خواهد آورد و این تغییرات اقلیمی به حدی دهشتناک است که به عنوان مهمترین بحران ده سال آینده معرفی شده است و برای پیشگیری از همین بحران است که در سال ۲۰۲۲ شاهد حذف ۳۲۵ سد در اروپا می باشیم. و اگر ما نیز قصد جدی برای نجات دریاچه های بی جان ایران مثل ارومیه و همچنین آبخوان های ایران داشته باشیم باید این موضوع را در دستور کار خودمان قرار دهیم. باید از اجرای برنامه های خودکفایی شعاری محصولات کشاورزی جلوگیری کنیم و جلوی بهره برداری چاه هایی را که به صورت غیرکارشناسی مجوز آنها صادر شده است بگیریم و برنامه ای برای چاه های غیرمجاز داشته باشیم و سدهایی را که به اسم سازندگی بلای جان این آب و خاک شده اند را حذف کنیم وگرنه نه تنها دچار مشکلات بهداشتی ناشی از خشکی دریاچه ها خواهیم شد بلکه در کنار بحران منابع آب، معطلی را به نام فرونشست زمین در آینده ی نزدیک خواهیم داشت که چه بسا این موارد باعث مهاجرت بسیاری از شهروندان و خالی شدن شهرها گردد.

زندگی عشایر در گرو خشکسالی، هزار میلیارد تومان خسارت در سال

به گفته حمید کریمی مدیرکل امور عشایر استان فارس در حال حاضر ۳۰ هزار خانوار عشایر کوچنده با ۱۲۰ هزار نفر جمعیت و میانگین تعداد دام هر خانوار عشایر استان فارس حدود ۱۱۰ راس، در استان فارس حضور دارند که از نظر جمعیت عشایری رتبه نخست کشور را دارند. این درحالی است که بر اساس جدیدترین آمار مشخص شده است که خشکسالی حدود ۹۵ درصد از مراتع فارس را تخریب کرده است و بر این اساس بیش از هزار میلیارد تومان به جامعه عشایری فارس خسارت وارد شده است. باید گفت که در ساختار زندگی عشایری مبتنی بر دامداری، مراتع و زمین های محل نگهداری دام ها از اهمیت بسیار بالایی برخوردارند. بر همین اساس، هرگونه تغییرات در میزان بارش، دمای هوا یا وضعیت خاک، تاثیرات فراوانی را بر چرخه زندگی روزانه آنها دارد. مدیرکل امور عشایر فارس در گفتگویی اعلام داشت که عامل خشکسالی و کمبود علوفه شاخص بسیار مهمی در تعادل تعداد دام قابل نگهداری توسط هر خانوار عشایر است . لازم به ذکر است عشایر مناطق مختلف ایران طی سال های اخیر نسبت به وضعیت خود و نامناسب تر شدن آن، اعتراضات و تجمعاتی نیز داشته اند .این خبرتایید کننده ی همه ی دغدغه های زیست محیطی میهن پرستان است و سومدیریت موجود در مدیریت منابع آب ، سدسازی های بی رویه، حفرچاه، ناتوانی در مدیریت سیلاب ها،طرح های عمرانی غیرکارشناسی و غیرضروری و... همه و همه به صورت مستقیم در زندگی جوامع عشایری، روستایی و شهری با مرور زمان تاثیر دارد.

حراج آشکار و عیان میراث فرهنگی کشور

ستاد اجرایی فرمان حضرت امام خمینی (ره) در اقدامی غیرقابل باور دو کاروانسرای تاریخی در سمنان را که در فهرست جهانی سازمان یونسکو ثبت شده اند را برای فروش به مزایده گذاشت. بر مبنای گزارش میراث خبر قیمت پایه کاروانسرای آجری آهوان ۱۱ میلیارد تومان و قیمت پایه کاروانسرای سنگی انوشیروانی هفت میلیارد تومان اعلام شده است. این دو اثر تاریخی به همراه ۵۲ کاروانسرای دیگر ایران شهریورماه در چهل و چهارمین اجلاس یونسکو ثبت جهانی شدند و بر اساس قوانین و ضوابط سازمان یونسکو هرگونه تغییر، تعرض به حریم و خریدوفروش آثار ثبت شده در یونسکو ممنوع است و به حذف این آثار از این فهرست جهانی منتهی می شود. اگرچه در شرایط فعلی کشور که وزیر میراث فرهنگی به دنبال تاسیس سرویس بهداشتی بین راهی و ساخت ساختمان های چند طبقه در حریم مجموعه پاسارگاد می باشد، شاید فروش آثار تاریخی به بخش خصوصی به حفظ این آثار منتج شود اما خارج از این شوخی تلخ باید گفت که این بناها نه تنها متعلق به ستاد اجرایی فرمان

حضرت امام نمی باشد بلکه متعلق به ملت ایران و از سرمایه های هویتی سمنان و ایران می باشد و دستگاه ها و نهادهای حاکمیتی نمی توانند به راحتی دخل و تصرف در این آثار تاریخی داشته باشند. حسین ترحمی دبیر سابق نظارت مردمی مرمت های آثار تاریخی انجمن دوستداران میراث فرهنگی سمنان با انتقاد شدید از این اقدام و با ابراز تعجب از همراهی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با اقدام ستاد اجرایی فرمان امام گفت: چگونه ممکن است سازمان میراث فرهنگی با فروش این اموال همراهی کند؟

این کنشگر میراث فرهنگی در ادامه توضیح داد با توجه به اینکه سمنان به تازگی عضو اتحادیه گردشگری راه ابریشم شده است، دو کاروانسرای آهوان و انوشیروانی باید به شکل اصولی مرمت و احیا شوند چرا که در معرفی شهر سمنان و افزایش جاذبه های گردشگری این شهر نقش مهمی دارند. وی تاکید کرد که املاک میراث فرهنگی متعلق به دولت یا یک سازمان خاص نیستند که بتوان آنها را به مزایده گذاشت اما امیر کرم زاده رئیس اداره کل میراث فرهنگی سمنان با ادعای اینکه ستاد اجرایی فرمان امام مالک

دو کاروانسرای آهوان و انوشیروانی است از فروش آنها دفاع کرد و مدعی شد که این اقدام میتواند «نجات دهنده» این بناها باشد.

کرم زاده به نبود اعتبار برای مرمت و نگهداری آثار تاریخی در میراث فرهنگی اشاره کرد و افزود هزینه مرمت این دو کاروانسرا زیاد است در حالی که ما در استان آب و برق و گاز هم به سختی داریم.

و این خبرهای تلخ در حالی رخ می دهد که اگر عزم ملی و فهم درست از میراث فرهنگی در کشور وجود داشته باشد، این میراث فرهنگی می تواند سالانه تبدیل به مهمترین منبع درآمد کشور بدل شود و ایران را بی نیاز از فروش نفت بنماید و شاید آنوقت که درآمد میراثی همچون پاسارگاد برای شهروندان شهر پاسارگاد هزینه شود دیگر نیازی به دلسوزی وزیر محترم میراث فرهنگی برای ناتوانی شهروندان پاسارگادی برای ساخت خانه ی دو طبقه نباشد.

گزارش: مهندس نوید علیزاده حداد

رویداد جاده ابریشم و نخستین نشست فناوری های نوین شهری تهران

مراسم افتتاحیه رویداد جاده ابریشم همزمان با برگزاری نمایشگاه فضا و زمان (نمایشگاه ما) و نشست بین المللی فناوری های نوین شهری، با مشارکت مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران، سفارت ژاپن و بنیاد ملی نخبگان و با حمایت شهرداری تهران، استانداری آذربایجان شرقی، شهرداری تبریز و مشارکت علمی و میزبانی دانشگاه صنعت خواجه نصیرالدین طوسی در روزهای سه شنبه و چهارشنبه ۱۵ و ۱۶ اسفندماه در محل پردیس ملاصدراي دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی و مشارکت علمی و میزبانی دانشگاه هنر اسلامی تبریز در روز پنجشنبه ۱۷ اسفند ماه ۱۴۰۲ توسط موسسه مقاوم سازی و بهسازی لرزه ای ایران به عنوان مجری و هماهنگ کننده مهمانان ژاپنی با حضور بیش از ۲۵ نفر از اساتید، خبرگان و معماران و هنرمندان پرآوازه کشور ژاپن با موضوعات فناوری های معماری و شهرسازی، فناوری های نوین شهری در محیط زیست و انرژی و فناوری های نوین شهری در مدیریت ریسک و کاهش خطرپذیری و هنر و موسیقی برگزار گردید.

در نشست تهران موضوعاتی از قبیل بحران آب آشامیدنی شهر تهران، آلودگی هوای کلانشهر و فرونشست زمین در بخش هایی از تهران از جمله چالش ها و مسائلی بود که از سوی مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران مطرح گردید و از پژوهشگران و محققین خواسته شد تا این موضوعات را به عنوان اولویت های پژوهشی که به عنوان پژوهش های بنیادین و کاربردی در شهرداری تهران مطرح می باشند، مورد بررسی قراردهند و نسبت به ارائه طرح هایی با قابلیت اجرایی اقدام کنند.

MA Exhibition
Scientific, cultural and art event of Silk Road
The space between
Scientific dialogue and cultural dissemination between the countries of Iran, Japan and China

همچنین از دیگر موضوعات مورد توجه در این نشست، مساله طراحی های معماری ایستگاه های حمل و نقل شهری مثل مترو و نمادهای شهری به عنوان شاخص هایی برای زیباسازی شهر تهران از منظر معماری مورد بحث و بررسی قرار گرفت. از طرف دیگر انرژی خورشیدی و راهکارهای بهره مندی از این انرژی پاک و ارزان که در تهران به آسانی قابل استفاده است از دیگر گفتگوهای این نشست بود.

میراگرها و جداگرهای لرزه ای هم موضوع مهمی بود که به عنوان فناوری نوین در مدیریت ریسک مورد توجه سخنرانان و مهمانان نشست در پنل فناوری های نوین کاهش خطرپذیری و مدیریت ریسک قرار گرفت. همچنین تاب آوری در شهرسازی از موضوعات پرتکرار پنل معماری و شهرسازی بود. گفتنی است پیشنهاد انعقاد تفاهم نامه سه جانبه همکاری بین دانشگاه های ژاپن و مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران و بنیاد ملی نخبگان از دیگر نتایج این نشست بین المللی دو روزه در تهران بود.

در تبریز نیز این نشست با محوریت معماری معاصر ژاپنی و ایرانی و هنر مشترک ایران و ژاپن ادامه یافت. حضور سفیر ژاپن در تبریز و بازدید از مناطق دیدنی و جاذبه های تاریخی ایران در استان آذربایجان شرقی از جمله برنامه های ویژه ای بود که توسط موسسه مقاوم سازی و بهسازی لرزه ای ایران برنامه ریزی شده بود و جلسات ویژه ای نیز با مدیران استانی برگزار گردید.

لازم به ذکر است این رویداد به منظور اشاعه علمی و فرهنگی بین دو کشور ژاپن و ایران با پیگیری سفارت ژاپن در ایران برگزار شد.

گزارش تصویری و فیلم سخنرانی های پانل های تخصصی این نشست ها را در فضای مجازی و وبگاه موسسه مقاوم سازی و بهسازی لرزه ای ایران ببینید.

توسعه کلان شهرهای ایران، از منظر تفکر سیستمی

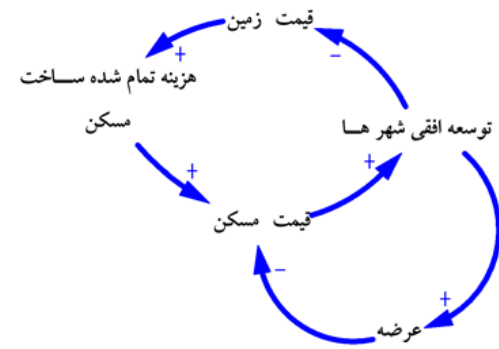
آیا تفکر سیستمی در وضعیت موجود می تواند بدون فراهم کردن شرایط زمین خواری و رودخواری و جنگل خواری باعث توسعه کلانشهرها با رویکرد تاب آوری شود؟

نویسنده : دکتر امیر شاه محمدیان، مدرس دانشگاه و دانشمند جوان سازمان ملل در بخش کاهش ریسک سوانح

تفکر سیستمی رویکردی به منظور فهم و درک عمیق تر مسائل، شناسایی علل ریشه ای به وجود آورنده مسائل و در نتیجه ارائه راه حل هایی مناسب به منظور بهبود شرایط به صورت پایدار با در نظر گرفتن ایجاد کمترین پیامدهای غیرقابل پیشبینی می باشد. در تفکر سیستمی، علاوه بر شناسایی پارامترهای تاثیر گذار بر مسئله، بر فعل و انفعالات و ارتباطات بین پارامترها توجه ویژه ای می شود. چرا که در هنگام سیاست گذاری معمولا شناسایی پارامترهای تاثیر گذار بر مسئله آنچنان دشوار نمی باشد، بلکه شناسایی ارتباطات و اندرکنش های موجود بین پارامترها کاری سخت

می باشد که موجب افزایش پیچیدگی در فهم سیستم می شود. همچنین، تفکر سیستمی با نگرشی جامع، عمیق و غیر خطی بیان می کند که به منظور درک بهتر مشکلات باید از نگرش ایستا به سمت نگرش در طول زمان و پویا حرکت کرد. با نگرش پویا و در طول زمان می توان ریشه های اساسی مسائل را شناسایی کرد و سپس مداخلاتی به منظور حل ریشه ای مسائل پیاده سازی کرد. لذا در این گزارش تلاش شده است در نگاه به توسعه کلانشهرهای کشور از لنزی

شکل ۱. توسعه افقی کلانشهرها و توجه به سپهر عرضه مسکن

سیستمی استفاده شود تا تصویری واضح تر را نمایان سازد.

شرایط مسکن کشور به خصوص در کلانشهرها مناسب نمی باشد. قیمت مسکن به نسبت درآمد خانوارها بسیار بالا می باشد و دسترسی به مسکن برای خانوارها بسیار دشوار شده است. یکی از سیاست های بیان شده توسط دولت مردان، توسعه افقی شهرها یا به تعبیر ساده تر روی آوردن به ساخت خانه های کوتاه مرتبه در حاشیه شهرها با هدف کاهش قیمت مسکن و تراکم جمعیتی می باشد که در برنامه هفتم توسعه نیز بدان اشاره شده است.

عدم تعادل عرضه و تقاضای مسکن و در نتیجه افزایش قیمت آن از دلایل اساسی اتخاذ چنین سیاستی می باشد. توسعه افقی شهرها با افزایش عرضه زمین منجر به کاهش قیمت زمین و در نتیجه کاهش قیمت مسکن می شود. همچنین، توسعه افقی شهرها، می تواند به تراکم جمعیتی در کلان شهرهایی همچون تهران اثرگذار باشد. توسعه افقی شهرها با کوتاه مرتبه سازی، منجر به توزیع جمعیت و در نتیجه کاهش متوسط تراکم جمعیتی در کلانشهرهای کشور میشود.

همانطور که در بالا بیان شد، عدم تعادل بین عرضه و تقاضای مسکن یکی از دلایل اصلی اثر گذار بر قیمت مسکن در

شرایط مسکن کشور به خصوص در کلانشهرها مناسب نمی باشد. قیمت مسکن به نسبت درآمد خانوارها بسیار بالا می باشد و دسترسی به مسکن برای خانوارها بسیار دشوار شده است.

شکل ۲. توسعه افقی کلانشهرها، کاهش قیمت مسکن در کوتاه مدت و افزایش مهاجرت به شهر و در نتیجه آن افزایش تقاضا و قیمت مسکن

لذا اتخاذ سیاست توسعه افقی کلان شهر ها با هدف کاهش قیمت مسکن و تراکم جمعیتی، به دلیل عدم نگرش عمیق و ریشه ای، تنها موجب عقب افتادن افزایش قیمت و تراکم جمعیتی می شود. با گذشت یک تاخیر چند ساله، مجدد با افزایش مهاجرت به کلانشهر ها، قیمت مسکن و تراکم افزایش خواهند یافت. با رویکرد سیستمی می توان متوجه شد که اتخاذ مداخلات غیر سیستمی، نه تنها مسائل را حل نمی کنند، بلکه می توانند باعث بروز مشکلات جدیدی برای جامعه و شهر شوند که پاسخگویی به آنها در آینده پیچیده تر خواهد شد. در ادامه تلاش میشود با بیانی ساده، دیگر اثرات توسعه کلان شهر ها با استفاده از رویکرد سیستمی با تمرکز بیشتر به توسعه افقی کلان شهر ها، ارائه شود.

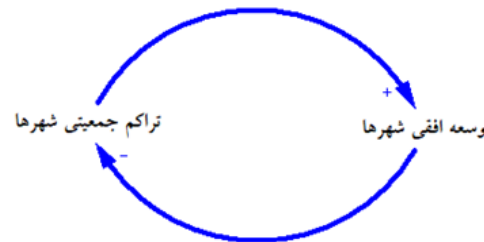
توسعه افقی و عمودی شهرها از جمله پیامدهای ناگزیر توسعه شهرنشینی است اما در کنار این موضوع باید به عوامل محدودکننده توسعه شهرها نظیر محدودیت های محیط زیستی، ظرفیت جمعیت پذیری ناشی از کمبود منابع، شرایط اقلیمی- طبیعی، زمین شناختی و کیفیت اراضی پیرامون شهرها از جنبه های مختلف توجه شود. لحاظ نمودن جمیع این شرایط سبب خواهد شد که برای رشد محدوده و توسعه یک شهر تصمیم گیری شود. این توسعه، می تواند پیامد های قابل توجهی در حوزه های مختلف از جمله اقتصاد، جامعه، ایمنی، محیط زیست، توسعه شهری، خدمات شهری و منابع طبیعی ایجاد کند. با به کارگیری رویکرد تفکر سیستمی، میتوان پیوندهای متقابل و حلقه های بازخوردی را شناسایی کرد که منجر به درک بهتر پیامدهای ناشی از مداخلات می شوند.

استفاده بخش زیادی از زمین برای ساخت مسکن و نهایتا زیرساخت های تجاری باعث می شود دسترسی به زمین برای فعالیت های اقتصادی مولد کاهش یابد و رشد اقتصادی منطقه با کندی همراه شود.

پیامدهای اقتصادی:

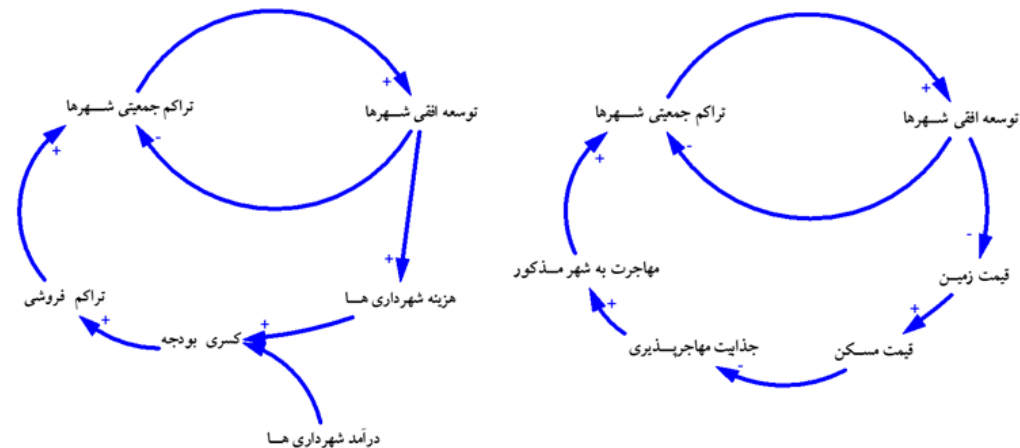
۱. استفاده ناکارآمد از زمین: توسعه افقی می تواند منجر به الگوهای ناکارآمد استفاده از زمین شود، به طوری که بخش زیادی از زمین برای مناطق مسکونی کم تراکم، مناطق تجاری و زیرساخت ها مصرف می شود. این می تواند منجر به کاهش دسترسی به زمین برای فعالیت های اقتصادی مولد، مانند مناطق صنعتی یا کشاورزی، محدود کردن تنوع اقتصادی و رشد اقتصادی بالقوه شود.

۲. افزایش هزینه های حمل و نقل: ماهیت گسترده توسعه افقی اغلب به مسافت های رفت و آمد طولانی تر و افزایش هزینه های حمل و نقل هم برای افراد و هم برای مشاغل منجر می شود. این می تواند بر کارایی و رقابت پذیری مشاغل و همچنین مقرون به صرفه بودن مسکن برای ساکنان تأثیر بگذارد.

شکل ۳. نگرش خطی به مسئله تراکم جمعیتی در شهرها

می کند. یکی از دلایلی که می تواند مانع مهاجرت خانوار ها به کلان شهر ها شود، نبود سرپناه مناسب و ارزان قیمت در شهر های مهاجر پذیر می باشد. با اتخاذ سیاست توسعه افقی شهرها، قیمت مسکن کاهش پیدا کرده و لذا جذابیت مهاجرت به کلانشهر ها افزایش می یابد. با شتابگیری مهاجرت به کلان شهر ها، تعداد خانوار ها افزایش یافته و در نتیجه تقاضای مسکن افزایش پیدا می کند. با افزایش تقاضای مسکن، قیمت مسکن با تاخیر (تاخیر چند ساله) افزایش خواهد یافت (شکل ۲). لذا توسعه افقی شهر ها در کوتاه مدت شاید بتواند موجب کاهش قیمت مسکن گردد اما با تاخیری مجدد تقاضا افزایش پیدا کرده و در نهایت قیمت افزایش می یابد.

شکل ۴. نگرش غیر خطی به مسئله تراکم جمعیتی در شهرها

همچنین، توسعه افقی شهر ها و ساخت خانه های کوتاه مرتبه موجب کاهش متوسط تراکم جمعیتی خواهد شد (شکل ۳). علل اصلی افزایش تراکم در کلانشهر ها علاوه بر عدم افزایش مساحت شهر ها، نرخ بالای مهاجرت به کلان شهر ها از یک سو و از سوی دیگر، تراکم فروشی غیر مجاز شهرداری ها می باشند. با توسعه افقی شهر ها، در ابتدا قیمت مسکن کاهش می یابد که خود سیگنالی برای خانوار ها به منظور مهاجرت به کلانشهر ها می باشد. از جانب دیگر، یکی از علل تراکم فروشی غیر مجاز توسط شهرداری ها، عدم تناسب درآمد ها و هزینه های آنها می باشد و این مشکل زمانی حل خواهد شد که راه حل هایی به منظور کنترل هزینه ها و تامین مالی پایدار برای شهرداری ها صورت بپذیرد. با توسعه افقی شهر ها، هزینه های شهرداری ها افزایش قابل توجهی خواهد یافت و در صورتی که راه حل های تامین مالی پایدار برای شهرداری ها صورت نپذیرد (که اصولا سخت و نیازمند زمان و صبر می باشند)، توسعه افقی شهر ها با تاخیر موجب افزایش تراکم فروشی و فساد در کلان شهر ها و در نهایت افزایش تراکم شهری خواهد شد (شکل ۴).

پیامدهای اجتماعی:

۱. تفکیک اجتماعی: توسعه افقی می تواند به ایجاد جوامع تفکیک شده دامن بزند، جایی که مناطق مسکونی دور از فرصت های شغلی و خدمات ضروری قرار دارند. این می تواند به نابرابری های اجتماعی منجر شود، زیرا جمعیت های کم درآمد ممکن است برای دسترسی به امکانات اولیه و فرصت های شغلی با مشکل مواجه شوند و موجب تشدید فقر و محرومیت اجتماعی شود.

۲. کاهش انسجام جامعه: فاصله فیزیکی منفصل بین محله ها در کلانشهر ها می تواند مانع تعامل و انسجام جامعه شود و منجر به فقدان سرمایه اجتماعی و تضعیف احساس هویت جامعه شود. همچنین، توسعه کلانشهرها منجر به افزایش نیاز های اجتماعی مانند مسکن، آموزش، بهداشت و خدمات عمومی می شود.

توسعه افقی شهرها منجر به ایجاد فاصله فرصت های شغلی با مناطق مسکونی می شود و در نتیجه با افزایش هزینه برای جمعیت های کم درآمد موجب تشدید فقر و محرومیت اجتماعی خواهد شد.

۳. کاهش امنیت اجتماعی: توسعه کلانشهر ها با افزایش فشار و هزینه بر سیستم های تامین کننده امنیت همراه است. این می تواند به کاهش امنیت و افزایش نرخ جرم و جنایت شدت ببخشد و در نتیجه، اثرات قابل توجهی بر شرایط اجتماعی شهر داشته باشد.

سوداگری بازار مسکن و زمین توسط تعاونی های مسکن ادارات دولتی و نهادهای حاکمیتی و اشخاص حقیقی وابسته به تصمیم گیران دولتی، با خرید زود هنگام زمین های حاشیه ی شهرها به قیمت بسیار پایین و جلب سرمایه های خرد به بهانه سرمایه گذاری در بازار مسکن، سبب می گردند تا سرمایه هایی که بایستی در چرخه ی تولید باشند به بازارهایی وارد شوند و رشد اقتصادی جامعه را با مشکل روبرو کنند. از طرفی هم با ورود به بازار مسکن و ایجاد انتظار سوددهی بالا، سبب رشد فزاینده مسکن شده بدون اینکه این تعاونی های مسکن توجهی به زیرساخت های بهداشتی و آموزشی و تجاری داشته باشند.

۳. سوداگری زمین و مسکن: بازار سوداگری زمین و مسکن از جاذبه زیادی برای بورس بازان برخوردار است. اراضی پیرامونی شهرها از سوی افراد حقیقی و حقوقی (عمدتاً توسط تعاونی های مسکن کارکنان دستگاه های دولتی و نهادهای حاکمیتی) خریداری شده و طی ادوار مختلف به شهرها الحاق می شوند. نتیجه چنین امری جلب سرمایه ها به سمت بورس بازی زمین های شهری و تفکیک این اراضی برای اهداف مختلف است که در نهایت، سبب خواهد شد سرمایه ها از سایر بخش های تولیدی به سوداگری و بورس بازی زمین جلب شود و سرمایه گذاری مولد (موجب رشد اقتصادی) کاهش یابد. همچنین موجب می شود با روند رو به رشد تقاضا برای زمین های جدید، قیمت زمین شهری در اراضی پیرامونی و جدید شهرها افزایش قابل توجهی داشته باشد. نتیجه چنین روندی، علاوه بر تخریب اراضی ملی، روند رو به رشد افزایش قیمت مسکن برای شهروندان (به ویژه در نقاط پیرامونی شهرها) می باشد.

۴. توسعه نامتوازن: توسعه کلانشهر ها، موجب افزایش جذب سرمایه و انسان می شود. با افزایش سرمایه گذاری و نیروی انسانی، توسعه شهر مذکور به نسبت دیگر شهر ها بیشتر رشد پیدا خواهد کرد و چنین توسعه ای موجب جذب بیشتر سرمایه و انسان در شهر مذکور می شود. سرمایه گذاری و نیروی انسانی بیشتر، موجب توسعه بیشتر شده و این رفتار (چرخه رفتاری) مجدد تکرار خواهد شد. الگوی رفتاری که تفکر سیستمی از آن به عنوان "موفقیت برای موفق ها" یاد میکند. ظهور چنین

شرایطی موجب افزایش جمعیت شهر و در نتیجه آن افزایش تقاضا در کالا و خدمات می شود، در نتیجه، قیمت کالا (به عنوان مثال، مسکن) و خدمات در شهر مذکور افزایش خواهد یافت.

۵. افزایش هزینه های خدمات عمومی: توسعه کلانشهر ها به دلیل افزایش تقاضای خدمات شهری و زیر ساخت ها، هزینه های سازمان های مسئول (دولت و شهرداری ها) را افزایش می دهد. تامین مالی پایدار ارائه خدمات و زیر ساخت های شهری، یکی از چالش های مهم در تصمیم سازی می باشد. این می تواند به وخیم تر شدن شرایط اقتصاد کلان (مثال، تورم) و کیفیت شهری (مثال، تراکم فروشی غیر مجاز) دامن بزند.

پیامدهای ایمنی:

۱. افزایش آسیب پذیری در برابر سوانح طبیعی: گسترش مناطق شهری بدون برنامه ریزی مناسب می تواند منجر به تجاوز به مناطق مستعد خطر مانند دشت های سیلابی، شیب های تند و محدوده گسل ها شود. این امر آسیب پذیری جوامع را در برابر سوانح طبیعی مانند زلزله، سیل و رانش زمین افزایش می دهد و می تواند منجر به تلفات و خسارات مالی بیشتر شود.

۲. پاسخ اضطراری: فواصل طولانی بین مناطق در کلانشهرها می تواند سیستم های واکنش اضطراری را تحت فشار قرار دهد. زمان سفر طولانی تر و افزایش ازدحام ترافیک می تواند مانع رسیدن به موقع خدمات اضطراری شود و به طور بالقوه تأثیر شرایط اضطراری یا بلایای طبیعی را تشدید کند.

۳. کاهش ایمنی تولید: واگذاری زمین و سپردن ساخت مسکن به خانوار ها، به خصوص به خانوار های دهک

های پایین درآمدی، می تواند موجب کاهش ایمنی به علت عدم استفاده از خدمات مهندسی، تولید مسکن به روش های غیر مهندسی و عدم استفاده از مصالح با کیفیت شود.

پیامدهای زیست محیطی:

۱. تخریب زیستگاه و از دست دادن تنوع زیستی: تبدیل زمین های طبیعی یا کشاورزی به مناطق شهری می تواند منجر به تخریب زیستگاه ها و تکه تکه شدن اکوسیستم ها شود. این می تواند منجر به از بین رفتن تنوع زیستی و برهم زدن تعادل اکولوژیکی شود.

۲. افزایش مصرف انرژی و انتشار گازهای گلخانه ای: ماهیت گسترده کلانشهرها اغلب منجر به افزایش مصرف انرژی برای حمل و نقل، زیرساخت و تولید مسکن می شود. این به نوبه خود انتشار گازهای گلخانه ای را بیشتر می کند و تغییرات آب و هوایی را تشدید می کند.

۳. کمبود دسترسی به انرژی پایدار: توسعه نا متناسب

شهر ها و عدم توجه به منابع، می تواند موجب کاهش دسترسی به انرژی در کلانشهر ها گردد. به گونه ای که هم اکنون در بسیاری از کلانشهر های کشور، خانوار ها در فصل های گرم، با قطعی برق و در فصل های سرد با قطعی گاز مواجه می باشند.

پیامدهای توسعه شهری و خدمات شهری:

۱. سیستم های زیرساختی: گسترش مناطق شهری به صورت افقی بر سیستم های زیرساختی موجود، از جمله شبکه های حمل و نقل، تامین آب، سیستم های فاضلاب و مدیریت پسماند فشار وارد می کند. گسترش این خدمات به مناطق جدید می تواند پرهزینه و زمان بر باشد و منجر به ارائه ناکافی خدمات ضروری برای ساکنان جدید و فعلی شود. تامین مالی هزینه توسعه زیرساخت ها باید مورد توجه قرار گیرد. در غیر این صورت انباشت چنین هزینه هایی برای دولت و یا شهرداری ها می تواند اثرات قابل توجهی بر شهر (افزایش تراکم فروشی) و یا اقتصاد کلان کشور (خلق نقدینگی و تورم) ایجاد کند.

۲. استفاده ناکارآمد از منابع: توسعه کلانشهر ها اغلب منجر به استفاده ناکارآمد از منابع، مانند زمین، آب و انرژی می شود. ماهیت پراکنده توسعه می تواند منجر به هزینه های زیرساختی بالاتر، افزایش مصرف انرژی برای حمل و نقل و تقاضای آب و انرژی بیشتر به دلیل شبکه های انتقال طولانی تر شود.

۳. افزایش بار به سیستم های خدمات شهری: توسعه کلانشهر ها می تواند سیستم های خدمات شهری را تحت تاثیر قرار دهد. با توسعه شهر ها و افزایش جمعیت، فشار بر خدمات شهری همچون، بیمارستان ها، مراکز آموزشی و مراکز تفریحی افزایش پیدا می کند. این می تواند موجب کاهش کیفیت و یا اختلال در سرویس دهی این مجموعه ها برای خانوارها گردد.

نویسنده : بتسامه عابدین بروجردی، وکیل پایه یک دادگستری و مشاور امور قراردادهای و شرایط عمومی پیمان

آیا شرایط عمومی پیمان، برای کارفرما و پیمانکار حقوق برابر در نظر گرفته است؟

مفاد شرایط عمومی پیمان می بایست به نحوی تنظیم بشود که اصول و موازین حقوقی و مدنی برای طرفین قرارداد به گونه ای لحاظ شود که هر دو طرف قرارداد در رابطه با حل و فصل مشکلات و معضلات کاری و مالی از سازو کارهای مناسبی برخوردار باشند ولیکن این امر در شرایط عمومی پیمان به نحوی منعکس نشده است که برای پیمانکار شرایط و امکانات برابر با طرف دیگر قرارداد یعنی کارفرما مهیا سازد و به بیان دیگر پیمانکار در موضعی ضعیف تر از کارفرما قرار گرفته است. این نابرابری جایگاهی بطور واضح در قراردادهای پیمانکاری در دو نمونه به عنوان مثال به شرح ذیل خلاصه می گردد:

۱- عدم برخورداری از موازنه در حقوق طرفین قرارداد پیمانکاری از باب محاسبه ی تاخیرها، چرا که بانی این محاسبات، مشاور که خود نماینده ی کارفرما است می باشد که همیشه این شائبه وجود داشته است که آیا نماینده ی کارفرما در بررسی محاسبه ی تاخیرات میزان مسئولیت کارفرما در فرضی که ایشان خود در بروز تاخیرها سهم موثر داشته باشد را در نظر می گیرد؟ چرا که پیمانکار در بازه ی زمانی بررسی تاخیرها به دلیل نیاز مبرمی که به دریافت وجوه صورت وضعیت ها و تعدیل های متعلقه دارد در جایگاهی ضعیف تر از کارفرما بوده و حال اگر مشاور کارفرما در اجرای مسئولیت خود با نظر پیمانکار موافق نباشد فی الواقع او را در مسیر پر چالش و طولانی جهت اثبات مدعای خود قرار می دهد و علی الاصول پیمانکاران در چنین شرایطی ترجیح میدهند نظر مشاور را پذیرفته و برای رهایی از تنگنای مالی مسئولیت بروز تاخیرات و تبعات آن را بر عهده بگیرند.

۲- نابرابری در خصوص اختلافاتی که تبعات مالی و مسئولیتی دارد، به عنوان مثال بررسی نواقص با بازه ی زمانی وصول مطالبات گره خورده است و این دو مورد در گرو هم می باشند و باز هم موضع ضعیف تر پیمانکاران موجب می شود جهت حل و فصل مسائل مالی خود، نظرات مشاور و نمایندگان کارفرما را بی هیچ چون و چرایی در خصوص نواقص بپذیرند و یا حتی در مواردی که پیمانکار با نظر مشاور در خصوص صورت وضعیت های قطعی موافق نباشد می بایست مسیر ماده ۵۳ شرایط عمومی پیمان را طی کند در حالیکه کارفرما در صورتی که مشاور نظر به بدهکاری پیمانکار داشته باشد می تواند طلب خود را به آسانی از محل ضمانت ها وصول کند. اینک با توجه به مثال هایی که بیان شد روشن می گردد که پیمانکار نه تنها ابزارهای مناسب جهت حل و فصل مناقشات را نداشته بلکه به عنوان مقام مسئول شرکت خود همواره در چالش های بسیاری جهت رهایی از گرداب های مالی و جلوگیری از ورشکستگی و پاسخ گویی به کارکنان خود می باشد و آنچه به عنوان آفت این نابرابری جایگاه فی مابین دو طرف قرارداد پیمانکاری خود را نشان میدهد ارجحیت حاکمیت فردی بر حاکمیت ضوابط و قوانین و آیین نامه ها است و به عبارت دیگر این نابرابری جایگاه حقوقی کارفرما و پیمانکار موجب افزایش غیر منطقی اقتدار یکی بر دیگری شده است که علاوه بر بروز ضعف های مالی موجب تضعیف نظام اجرایی کشور می شود.

لذا لزوم اصلاح این جایگاه نابرابر و پیش بینی سازوکارهایی در قالب ضمانت اجرا برای کارفرمایان مشابه پیمانکاران در موارد عدم توانایی کارفرما در انجام وظایف خود و اجرای به موقع طرح می تواند ضمن ایجاد تعادل قراردادی از وقوع زیان های مالی و حیثیتی پیمانکاران پیشگیری نماید.

در نهایت باید بیان داشت توسعه کلانشهر ها به دلیل وجود محدودیت های رشد، باید متناسب با شرایط اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی، منابع طبیعی و ایمنی آن مناطق باشند (با توجه به شرایط هر منطقه، سیاست می تواند متفاوت باشد). هرچه بیشتر اراضی کلان شهر ها توسعه یابند، منابع بیشتر تحت فشار قرار گرفته و به سمت پایان یافتن سوق پیدا میکنند. می توان با افزایش بهره وری زمین، یعنی افزایش تراکم و بلند مرتبه سازی، تا حدودی زمان پایان یافتن منابع را به تعویق انداخت. با این حال این موضوع ریشه مشکل را هدف قرار نداده و تنها موجب تاخیر در اتمام منابع می شود. قیمت مسکن با افزایش یافتن شروع به هشدار دادن می کند. طبیعت نیز با استفاده از ساز و کار هایی همچون افزایش آلودگی، افزایش ترافیک، کمبود آب، افت تراز سفره های زیر زمینی و فرونشست هشدار می دهد که برداشت از طبیعت بیشتر از حد توان است. همه موارد بیان شده در مقابل جاذبه کلانشهر ها، دافعه هایی هستند که مانع استفاده بیش از حد از طبیعت و نابودی آن شوند. اگر مکانیزم های حاکم بر توسعه شهر ها درک نشوند، به هشدار های قیمت و طبیعت اعتنایی نگردد، رخداد هایی مانند رشد های انفجاری قیمت مسکن تنها به دلالت و منفعت طلبان ربط داده شود و سیاست هایی اتخاذ شوند که منجر به تمرکز بیشتر و افزایش منابع (افزایش محدوده شهر ها و افزایش تراکم) شوند، صرفا به کاهش موقت تب پرداخته شده است و توجه به علل ریشه ای بیمار فراموش می شود. لذا باید به جای اتخاذ سیاست هایی که تنها سرکوب کننده موقت قیمت هستند، به دنبال افزایش توجه به علل ریشه ای مشکلات، کاهش تمرکز گرایی و تعادل بخشی سرزمین بود. در صورت عدم توجه به مسائل ریشه ای، دیر یا زود بیمار از دست خواهد رفت.

فاجعه مخفی تراکم فروشی

۱۰۰ ساختمان پرجمعیت و ۲۴۵ سایت مهم شهر در خطر زلزله بزرگ

حدود ۱۰ درصد از نقشه تهران در حریم گسل های اصلی قرار دارد که بخش قابل توجهی از این پهنه تحت خطر تخریب گسترده با زلزله بزرگ در شمال شهر است. از سال ۹۹ با تصویب شورای عالی شهرسازی برج سازی در اطراف گسل های اصلی ممنوع و برای سایر ساخت و سازها «حد تراکم» تعیین شد. یک مطالعه رسمی ۶۵ درصد ساختمان های منطقه یک را بحرانی به لحاظ شدت خسارت در زلزله اعلام می کند. این مطالعه جذابیت درآمد فروش تراکم در این سال ها را عامل «ساخت فاجعه» برای «پایتخت» می داند.

بازوی پژوهشی مجلس شورای اسلامی در یک گزارش رسمی با اعلام اینکه هم اکنون دست کم ۱۰۰ ساختمان پرجمعیت و ۲۴۵ سایت مهم پایتخت در خطر زلزله بزرگ قرار دارند، چهار توصیه برای نجات تهران از تخریب بزرگ مطرح می کند . مرکز پژوهش های مجلس همچنین در این گزارش از دولت درخواست می کند تا با محدود کردن فعالیت های کمیسیون ماده ۵ و ماده ۱۰۰ شهرداری از تغییر کاربری های خطرناک و بارگذاری های متراکم و طبقاتی ورای ظرفیت تجمعی امداد و نجات و تردد در شبکه ارتباطی یرامون جلوگیری شود.

۲۸ درصد از مساحت ایران با جمعیت ۵۶ میلیون نفر در معرض سیلاب قرار دارد.

متأسفانه در حالی نمی توانیم بحران پس از بروز سیل یا دیگر رخدادهای طبیعی را مدیریت کنیم که آمارها نشان می دهد حدود یک سوم مساحت کشور در معرض سیلاب های شدید قرار دارد . در ۱۰ سال گذشته بطور میانگین سالانه ۱۲۷۵۹ زلزله در کشور به رخ داده. همچنین در این مدت حدود ۴۵۰۰ سیلاب در ایران ثبت شده است. بیشترین زیان اقتصادی ناشی از رخدادهای طبیعی طی ده سال گذشته مربوط به خشکسالی با ۴۵/۵ درصد و زلزله و سیل به ترتیب ۳۰/۴ درصد و ۲۳/۷ درصد بوده است.

نویسنده: سید محمدرضا حسینی الست، بازرس کار استان قم

چرا قانون احداث تونل تاسیسات مشترک شهری از سوی متولیان امر اجرا نگرديد؟

در دنیا از روش احداث تونل مشترک تاسیسات شهری برای رسید به اهداف زیر استفاده می‌شود، پناه بردن به روش‌های سنتی که در کشور ما دنبال می‌شود برای رسیدن به اهداف زیر در دنیا منسوخ شده است :

الف) تسهیل در دسترسی به تاسیسات شهری و بهره برداری و تعمیر و نگهداری.

ب) افزایش طول عمر تاسیسات شهری

ج) پیشگیری از حوادث، دستیابی به اهداف پدافند غیر عامل، دستیابی به اهداف مدیریت بحران هنگام بلایای طبیعی، دستیابی به رفاه شهروندی، و بسیاری از اینگونه منافع دیگر

که کشورهای پیشرفته را از آن بهرمنند می‌نماید.

پس از ابداع راهکار تونل مشترک تاسیسات شهری در جهان فعلی به سرعت مرسوم گشت و گسترش یافت، روش سنتی و قدیمی و پرهزینه که ما در کشور عزیز ایران برای ایجاد، بهره برداری و نگهداری تاسیسات شهری دنبال می‌کنیم، کنار رفت و این روش سنتی ما مدتها است که منسوخ شده است، کشورهای پیشرفته به روش تونل مشترک رو آوردند و زیرساختهای شهری

تخریب کاروانسرای عباسی خسروشاه در آذرشهر آذربایجان شرقی

میراث فرهنگی کشور همچنان در حال تخریب به گونه ای که گویی عمد و قصدی در این تخریب ها و بی توجهی به مرمت و احیای آثار تاریخی وجود دارد.

کنشگران میراث فرهنگی و ملی ایران درباره تخریب کامل کاروانسرای عباسی خسروشاه در آذرشهر واقع در استان آذربایجان شرقی هشدار دادند. به گفته آنان این کاروانسرا که در جاده خاکی قدیمی خسروشاه به آذرشهر قرار دارد به رغم پیشینه تاریخی اکنون به دلیل بی اعتنائی مسئولان میراث فرهنگی در آستانه تخریب کامل است. کاروانسرای عباسی خسروشاه یکی از ۹۹۹ کاروانسرائی است که به دستور شاه عباس صفوی ساخته شد. این کاروانسرا در گذشته محل استراحت و پناهگاهی امن برای مسافران از خطر راهزنان بود و در شمال غربی ایران اهمیتی راهبردی داشت اما اینک نه تنها بین کارخانه ها و کارگاه های صنعتی آذرشهر محصور شده است بلکه برای محافظت و مرمت آن هم کاری انجام نمی شود. کنشگران محلی می گویند این کاروانسرا با توجه به اهمیت تاریخی که دارد، در صورت رسیدگی و مرمت اصولی ، می تواند به یکی از مهمترین جاذبه های گردشگری آذرشهر تبدیل شود.

سیل یا خشکسالی، سیستان و بلوچستان سرزمین تناقضات طبیعی

این روزها همه از دردهای تحمیلی سیل سیستان و بلوچستان که ناشی از بی‌کفایتی مدیریتی در ایران است در رنجیم. سوال این است، چگونه می‌توان به این رنج بی‌پایان مردمی که گاهی در سیل و گاهی در خشکسالی، هستی و نیستی خود را از دست می‌دهند، کمک بنیادین و ساختاری کرد؟ دکتر خدیجه گلین مقدم

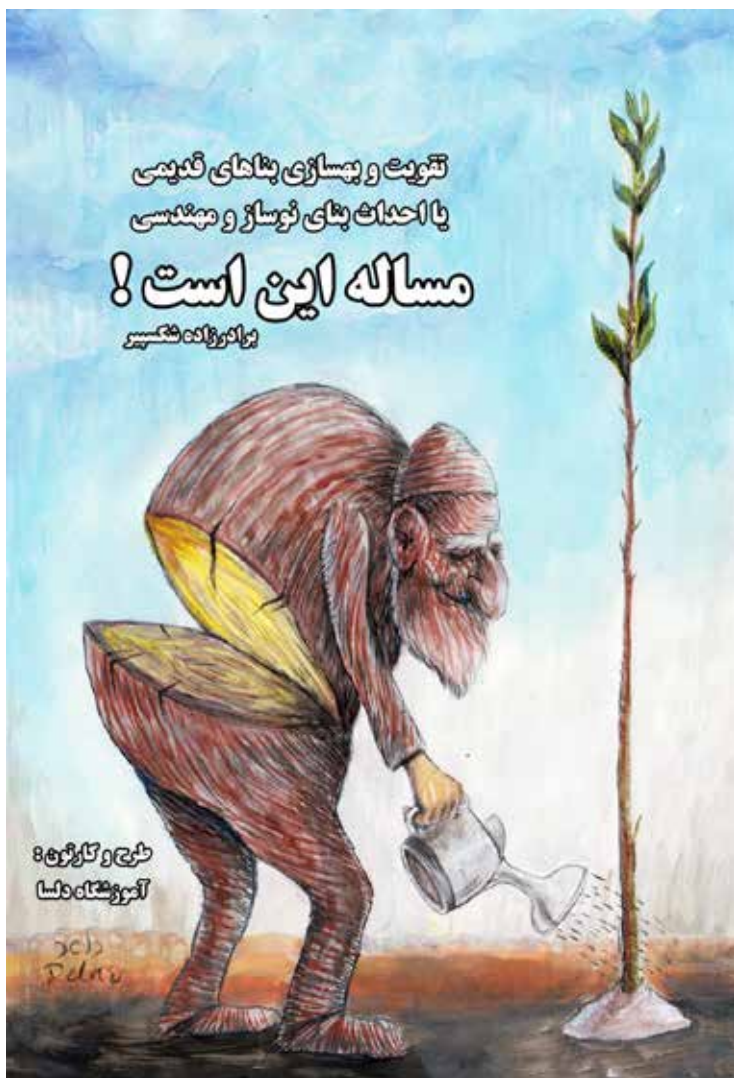
آیا سدهای سیستان و بلوچستان توانستند جلوی سیلاب را بگیرند؟ یا اینکه با سرریز شدن، تمام دشت را پر از سیلاب کردند؟

آیا راهی وجود ندارد که این سیلابها را به داخل زمین هدایت کرد و آبخوانها را سیراب کرد؟ آیا طرح استخراج آب‌های فسیلی که چندسالی‌ست در دستور کار قرار دارد و بودجه‌خواری می‌کند، به نابودی این سرزمین اصیل دامن نمی‌زند؟

چرا سیستان و بلوچستان گرفتار فقر و عدم توسعه‌ی پایدار است؟ چرا این سرزمین همواره در دو سر موج قرار دارد و ناپایدار است؟

راه برون رفت اساسی از مشکلات سدسازی، یا استخراج آب های ژرف نیست، راه برون رفت توانمند سازی تکتک نیروی انسانی و توانمند سازی طبیعت سیستان و بلوچستان است. نگویید نمی‌شود، حتما می‌شود اگر آدم‌های متخصص و با تشخیص درست و باورمند و با اراده در راس امور باشند.

ورود اتباع افغانستان به نظام مهندسی ساختمان

شنیده ها حاکی از امکان عضویت اتباع افغان در نظام مهندسی و دریافت پروانه فعالیت می باشد که در این راستا ماهنامه شهرسازی روی خط زلزله با ارسال مکاتبه به دفتر مقررات ملی ساختمان و سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور پیگیر صحت این خبر شده است. در شماره ی بعدی پاسخ مقام مسوول درج می شود.

مدرک فروشی؛ کاملاً قانونی و قابل استعلام

مدتی است که در فضای مجازی شاهد فروش گسترده مدارک دانشگاهی هستیم و این درحالی رخ می دهد که فروشنده مدعی قابلیت استعلام از دانشگاه آزاد است و تاکنون هیچگونه برخورد و یا واکنشی هم از وزارت خانه های علوم و بهداشت مشاهده نشده است.

به عبارتی ترک فعل متولیان امر از قوانین زیر موجب شد که کشور عزیز ایران به عنوان یک کشور اسلامی که در نشر اندیشه های اسلامی همواره سرآمد جوامع فعلی جهان است در بکارگیری این گونه تکنولوژی های روز دنیا دچار عقب ماندگی شدید گردد.

عناوین قوانین که مورد بی مهری قرار گرفته است و توجه به آنها ضرورت دارد :

الف) قانون احداث تونل مشترک مصوب سال ۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی و تاییدیه شورای نگهبان که در همان سال ۱۳۷۲ به دولت ابلاغ گشت.

ب) آئین نامه اجرایی قانون احداث تونل مشترک تاسیسات شهری مصوب سال ۱۳۸۴ هیات وزیران.

ج) قانون اصلاح قانون احداث تونل مشترک تاسیسات شهری مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی

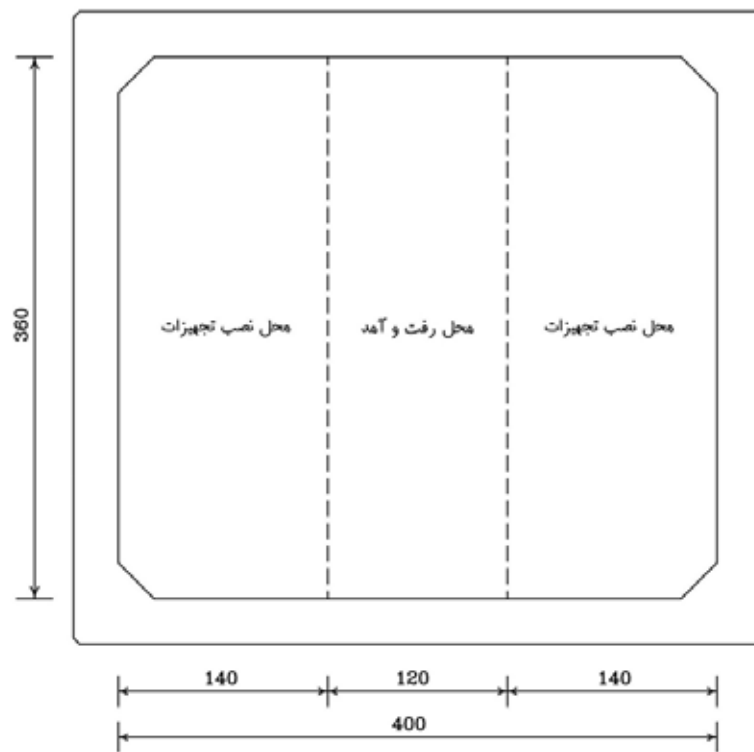
د) آئین نامه ضوابط احداث تونل مشترک تاسیسات شهری تحت عنوان نشریه ۳۶۹ مصوب سال ۱۳۸۶ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

ه) ۱۲ آئین نامه طراحی معابر شهری مصوب ۱۳۷۵ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران که در سال ۱۳۹۹ به روز رسانی شد.

و) طرح تونل تاسیسات شهری در طرحهای تفصیلی شهرها و معابر جدید که طرحان در تهیه طرحهای تفصیلی پیش بینی میکنند و حکم قانون را دارند.

ز) پیش بینی اجرای تونل تاسیسات مشترک شهری در متن توافقات و قراردادهای منعقد شده با پیمانکاران ساخت شهرها و معابر جدید که برای طرفین الزام آور است.

آثار و ارتباط اجرای تونل مشترک تاسیسات شهری با موضوعاتی از قبیل : ایجاد رفاه شهروندی، شهرسازی و مبلمان شهری قانونی و استاندارد، تسهیل در مدیریت بحران در مواقع وقوع بلایای طبیعی، حصول اهداف پدافند غیر عامل، کاهش حوادث ناشی از کار در سطح کشور، ایجاد بستر لازم برای اجرای بسیاری از قوانین فنی مرتبط، ... در فرصت مناسب و اسلایدهای بعدی مورد بحث قرار می گیرد.

خود را متحول ساختند. (حتی درکشورهای مثل ترکیه که در همسایگی ما قرار دارد).

روش سنتی از نظر آنان توجیه اقتصادی خود را از دست داده است، در روش سنتی هزینه کردهای موازی داریم. اگر به روش و تکنولوژی جدید مبتنی بر اجرای تونل مشترک تاسیسات شهری نگاه دراز مدت داشته باشیم قطعاً نسبت به روش سنتی هزینه کمتری دارد، روش سنتی هزینه بسیار بیشتری بر دولت و شهروندان تحمیل می نماید و نباید از هزینه اولیه اجرای تونل انرژی ترسید و نباید نگاه کوتاه مدت به موضوع داشت، چراکه در افق دورتر این تکنولوژی جدید قطعاً هزینه کمتری دارد.

در کشور عزیز و اسلامی ایران بدون اجرای تونل مشترک تاسیسات شهری، اهدافی مانند کاهش حوادث برق رفتگی، ایجاد رفاه شهروندی، مدیریت صحیح بحران در مواقع وقوع بلایای طبیعی، ایجاد حداقل خواستهای پدافند غیر عامل، جلوگیری و حذف تجاوز به حریم شبکه های برق از سوی شهرداری و متقابلاً تجاوز به حریم معابر شهری از سوی شرکت توزیع برق که هم اکنون به گستردگی در سراسر کشور جاری است و موجب گشته

هر روز از استانداردهای یک مبلمان شهری دورگردیم، رسیدن به یک بستر صحیح نظارت بر ساخت و سازها در سطح کشور، به بن بست نرسیدن اجرای بسیاری از قوانین فنی از قبیل اجرای مواد : ۱۷ آئین نامه کار در ارتفاع، ۳۶ آئین نامه بهداشت عمومی در کارگاهها، ۷۶ آئین نامه ایمنی ماشین آلات عمرانی، ۲۰ و ۲۱ و ۸۳ آئین نامه کارگاههای ساختمانی، بند پ ماده ۱۲-۲-۴-۸-۰ مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان در خصوص رعایت حریم برق در عملیات ساختمانی، ماده ۱۲-۶-۱۳ مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان در خصوص رعایت حریم برق در انتخاب محل استقرار و مسیر حرکت بالابر، ماده ۱۲-۷-۲-۱۲ مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان در خصوص رعایت حریم برق در داربست، ماده ۱۲-۶-۱۰-۱ از مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان در خصوص رعایت حریم ماشین آلات، بند ج ماده ۱۲-۱-۴ مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان در خصوص جابجایی تاسیسات شهری قبل از شروع تخریب و گودبرداری، بند الف ماده ۱۲-۲-۴-۸ از مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان در خصوص بررسی حریم برق قبل از شروع و کسب نظر مهندس ناظر، ماده ۴-۲-۴ از شیوه نامه اجرایی نظارت بر طراحی و اجرای استاندارد تاسیسات برق که تاکید به رعایت حریم قبل از ارائه کنتور برق نموده است ... دنبال نمودن بسیاری از اهداف و نظامات قانونی - فنی دیگر، در گرو اجرای تونل مشترک تاسیسات شهری است و بدون آن دنبال نمودن مراتب فوق، خواب و خیالی بیش نیست.

حسب قوانین دولتی جاری در کشور، اجرای تونل مشترک تاسیسات شهری یک تکلیف قانونی است که مجلس شورای اسلامی با هوشیاری تمام اجرای آنرا در سال ۱۳۷۲ تکلیف نموده است اما تا کنون متولیان امر نسبت به آن ترک فعل داشتند و هم اکنون نیز چنین ترک فعلی ادامه دارد و در سراسر کشور گسترش دارد. در این راستا به قوانین زیر التفات بفرمایید که جملگی مورد بی مهری از سوی متولیان امر در کشور قرار گرفته است و این امر عقب ماندگی کشور و وضعیت فعلی را رقم زده است، نتیجه بی مهری و

قطع گسترده درختان در تهران؛ پرسشی که تاکنون هیچ پاسخی از سوی مسوولین داده نشده است.

قطع ۹۰ درصد درختان پادگان ۰۶ ارتش جمهوری اسلامی در خیابان پاسداران تهران، برنامه ریزی برای قطع درختان تنومند و کهنسال و بالغ پارک قیطریه تهران برای ساخت مسجد توسط شهرداری تهران، قطع درختان محوطه تاریخی کاخ سعدآباد تهران و قطع پی در پی درختان چنار در خیابان های شریعتی و ولیعصر تهران به واسطه نبود نهاد نظارتی و جرایم بازدارنده، همه و همه بیانگر پرسشی جدی از مسوولین است که به راستی علت این همه قطع درخت چیست؟ و باید بدانیم هر درخت تقریباً ۲۵ کیلوگرم گاز CO₂ را سالانه جذب و از بین می برد و این یعنی تهران در سال ۱۴۰۳ با حجم بیشتری آلاینده در هوا روبرو خواهد بود. از طرف دیگر نابودی سالیانه درختان جنگل های زاگرس و هیرکانی به دلیل آتش سوزی های عمدی زمین خواران و صادرات غیرمجاز چوب و ... و سکوت متولی دربرابر حجم گسترده ی نابودی جنگل ها در کشور، قطع درختان تهران را عادی جلوه داده است که گویی چند درخت چنار در خیابان ولیعصر درقبال تخریب های هکتاری هیرکانی چیزی نیست.

نویسنده: محمد مهدی ابراهیمی ، دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی ایمنی بهداشت محیط زیست HSE

مدیریت بحران در عصر هوش مصنوعی

هوش مصنوعی (Artificial Intelligence) که به اختصار AI گفته می‌شود، مجموعه‌ای از فناوری های مختلف است که در کنار یکدیگر ماشین‌ها را قادر می‌سازند تا مشابه انسان حس، درک و عمل کنند. همچنین همانند انسان‌ها آموزش ببینند و بیاموزند. خیلی از افراد هنوز هم با شنیدن واژه هوش مصنوعی به ربات ها فکر می کنند و تصور می کنند که منظور از هوش مصنوعی همان ربات های بی احساسی هستند که برای انجام راحت تر کارها طراحی شده‌اند و قرار است در آینده جای انسان ها را بگیرند. مسئول این نوع تفکر به احتمال زیاد فیلم های علمی و تخیلی است اما واقعیت با آنچه که تصور می شود تفاوت دارد. در واقع هوش مصنوعی تکنولوژی است که به نحوی قابلیت تفکر دارد. البته این قابلیت تفکر با چیزی که ما به عنوان تفکر انسانی می‌شناسیم تا حد زیادی تفاوت دارد، اما در حقیقت سعی دارد تا از آن تقلید کند.

جهان وارد بعد تازه ای شده و هوش مصنوعی در حال پیشرفت است، استفاده از هوش مصنوعی در حوزه های پزشکی، فنی و مهندسی، هنر، بسیار راهگشا است و بسیاری از کشورها با هوش مصنوعی درحال تعامل و همزیستی هستند. رهبران جهان و کارگزاران، امروزه در حال بحث و گفتگو هستند که چگونه هوش مصنوعی می‌تواند نحوه کار، رفت و آمد، خدمات رسانی به ساکنان و موارد دیگر را تغییر دهد. در مدیریت بحران، هوش مصنوعی می‌تواند به پیش‌بینی، ارزیابی و شبیه‌سازی حوادث برای بهبود زمان پاسخ و ساده‌سازی فرآیندهای ارسال منابع کمک کند.

هوش مصنوعی از داده‌های زیرساخت‌های شهری و بلایای قبلی استفاده می‌کند تا آسیب‌های ناشی از بلایای مختلف را پیش‌بینی

کند.

در ۴ فاز مدیریت بحران هوش مصنوعی قابل استفاده است و بعضی کشورها در حال آزمایش آن هستند.

به عنوان مثال برای پیشگیری از بلایای طبیعی همچون طوفان با استفاده از الگوریتم های هوش مصنوعی، هواشناسان می توانند الگوها و روندهای موجود در داده های هواشناسی را که به طور مستقیم برای آنالیزهای بشری آشکار نیست، تشخیص دهند. این می تواند منجر به پیگیری و پیش بینی دقیقتر طوفان شود و به مقامات کمک کند تا هشدارها و دستورات تخلیه را به موقع صادر کنند. توانایی پیش بینی مسیر و شدت طوفان با دقت بیشتر می تواند به طوفان پیشگیری و پاسخ به بحران را بهبود بخشد و بلافاصله جان بی شماری را نجات دهد.

یکی دیگر از مزایای هوش مصنوعی در پیگیری طوفان قدرت تجزیه و تحلیل داده های هواشناسی سابق است و تشخیص الگوهایی که ممکن است احتمال وقوع فاجعه های آینده را نشان دهد. با بررسی طوفان های گذشته و تأثیر آنها بر مناطق خاص، الگوریتم های هوش مصنوعی می توانند به مقامات کمک کنند تا مناطقی را که به خصوصیت خاصی از فاجعه های خاصی آسیب پذیر هستند، شناسایی کنند. سپس این اطلاعات می تواند برای توسعه استراتژی های مهار هدفمند و تخصیص بهینه منابع استفاده شود.

هر تکنولوژی جنبه مثبت و منفی دارد اما چه خوب است جنبه مثبت آن را در نظر بگیریم و به نوعی تکنولوژی را در خدمت بشریت قرار دهیم نه بر ضد آن .هوش مصنوعی بسیار می‌تواند در امر مدیریت بحران راهگشا باشد بنابراین از دانشجویان و پژوهشگران دعوت می‌شود راجع به این موضوع کار کنند و همچنین با حمایت مسئولان مربوطه مدیریت بحران هم در ایران به نوعی هوشمند شود و کم کم مدیریت سنتی حذف شود.

ونکاتی در ارتباط با نوروز و سفرهای جاده ای و سیزده به در

آنچه به خوبی مشخص است جشن نوروز را هیچ برابری وجود ندارد و این جشن بزرگترین و کهنترین جشن ما ایرانیان می باشد و این جشن زمانی به شادی به پایان خواهد رسید که چند نکته را آویزه گوش کنیم :

۱- جشن های باستانی را آنگونه که هست برگزار کنیم نه آنگونه که به غلط به آن اضافه شده! چهارشنبه سوری به خودی خود بسیار زیباست و اهداف قشنگی در ذات این جشن وجود دارد اما وقتی با ترقه و مواد منفجره همراه می شود هم سیمای شهرمان را زشت می کند، هم باعث مرگ پرندگان و حیوانات کوچک می شود و هم باعث خسارت های جانی و مالی به شهروندانمان می گردد و چه بسیار خانواده هایی که به دلیل عدم رعایت این نکته، لحظه ی سال تحویل را با تلخی آغاز کرده اند.

۲- تعطیلات نورز با دید و بازدید های نوروزی و رفتن به خانه ی بزرگان فامیل و سفر همراه است. سفری که بایستی باعث شادی و شعف خانواده ها شود ولی با بی احتیاطی راننده و عدم رعایت مقررات راهنمایی و رانندگی و سرعت غیرمجاز و سبقت های بی مورد، باعث اندوه خانواده ها می شود و متأسفانه آمار سالیانه مرگ و میرهای تعطیلات نوروزی بالای ۳۰۰ نفر است یعنی ۳۰۰ خانواده دست کم ، یکی از عزیزان خود را از دست می دهند و این تازه شروع مصیبت برای بازماندگان خانواده می باشد.

۳- سیزده به در (سیزده به در و دشت) جشن پایانی نوروز باستانی است. جشن آشتی با طبیعت و دعای باران و قشنگی این جشن به شادی در کنار خانواده است. این شادی زمانی ماندگار خواهد بود که طبیعت را حفظ کنیم تا بتوانیم هر سال از این موهبت بهره مند شویم. حفظ محیط زیست، پاکیزه نگه داشتن جنگل ها وبوستان ها و رودخانه ها وظیفه ی همه ی ماست !

و حرف آخر؛

برای اشتراک رایگان نسخه الکترونیک "ماهانامه شهرسازی روی خط زلزله"، از طریق فرم اشتراک موجود در پایگاه ثبت شده ماهنامه در وزارت ارشاد به نشانی www.retrofitting.ir اقدام کنید . همچنین این ماهنامه نیازمند "خبرنگار داوطلب" می باشد تا نسبت به پوشش وسیع و کامل اخبار مربوط به حوزه ی شهرسازی روی خط زلزله اقدام شود. خبرنگاران داوطلب از مزایای خبرنگاری وزارت ارشاد برخوردار خواهند بود.

به امید دیدار....

زلزله و کلان شهرها؛ با تأکید بر زلزله تهران
Earthquake and Megacities; with Focus on Tehran

Ninth International Conference on Seismology and Earthquake Engineering

7-9 May 2024 Tehran-Iran

SEE 9

نهمین کنفرانس بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله

۱۸ تا ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۳ تهران - ایران

مرکز همایش های بین المللی برج میلاد تهران

پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله
International Institute of
Earthquake Engineering and Seismology

همکار برگزار کننده

